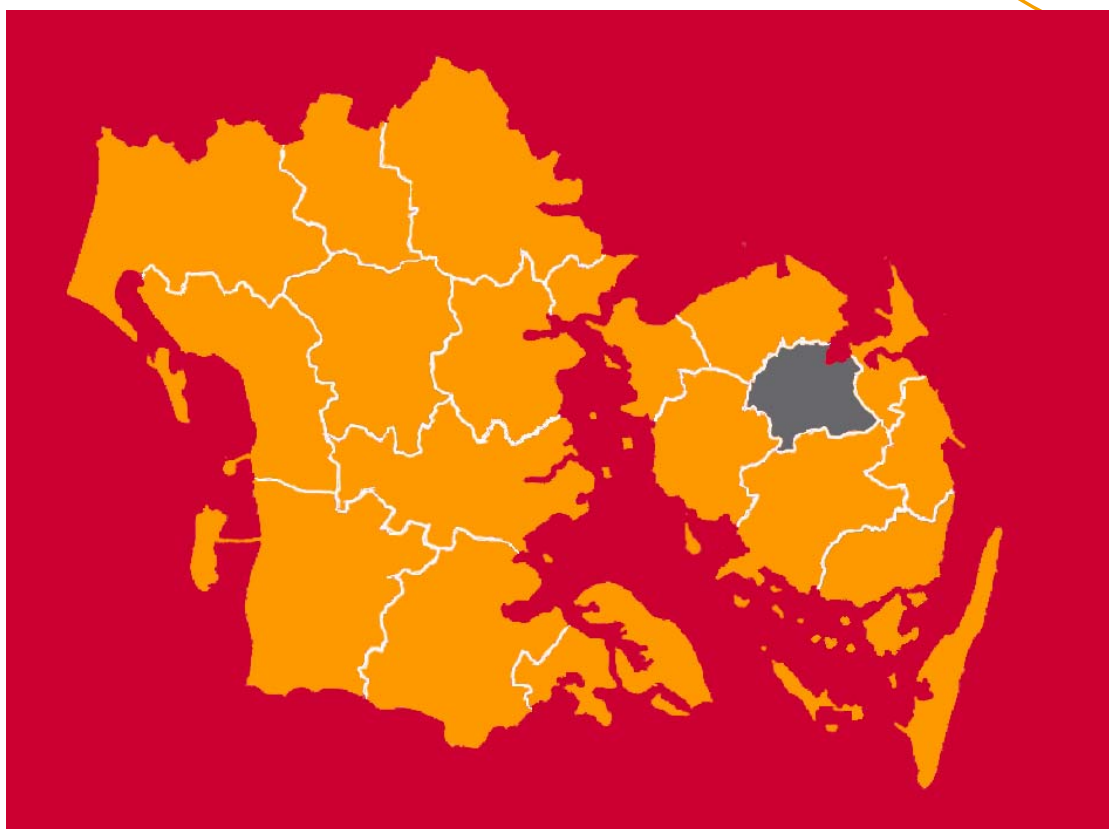

**Analyse af
de permanent forsørgede
i Odense Kommune**

udvikling, indsats, potentialer

Februar 2011

Udarbejdet af Mploy for
Beskæftigelsesregion Syddanmark

Forord

I Danmark har vi en udvikling med færre i arbejdsstyrken og stadig flere på permanente offentlige ydelse. At forebygge og begrænse tilgangen af borgere på permanente ydelser er en fælles udfordring for hovedparten af kommunerne i Syddanmark.

For at understøtte kommunernes arbejde med denne udfordring, har Beskæftigelsesregion Syddanmark i samarbejde med Odense, Nordfyn, Tønder og Sønderborg Kommuner igangsat et fælles analyse- og udviklingsprojekt.

Projektet består af flere elementer:

- Kvantitativ registerbaseret analyse
- Sagsgennemgang
- Interviews med ledere og medarbejdere i jobcentrene
- Typologisering af borgere i risiko for at ende på permanente ydelser
- Afvikling af lokale seminarer

De fire første elementer har udgjort baggrundsmaterialet for de lokale seminarer og skal understøtte det videre arbejde med målsætninger, planer og indsatser for en forandring, hvor flere borgere med risiko for at ende på permanente offentlige ydelser kan gives et alternativ, som helt eller delvist fører dem tilbage i job.

På baggrund af projektet er der udarbejdet 4 lokale rapporter, en for hvert af de deltagende jobcentre, samt en regional rapport med fokus på hele Syddanmark.

Rapporterne indeholder en række statistiske data, som er suppleret med viden og erfaringer fra de øvrige delelementer i projektet. Derudover indeholder rapportererne bud på potentialer og anbefalinger i forhold til udvikling og styrkelse af kommunernes fremadrettede indsats på området.

Det er Beskæftigelsesregionens håb, at rapporten kan danne afsæt for og understøtte Odense Kommunes videre arbejde med at forebygge og begrænse antallet af borgere på permanente forsørgelsesydelse.

Med venlig hilsen

Karl Schmidt
Regionsdirektør

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og sammenfatning	1
1.1. Indledning	1
1.2. Sammenfatning af analysens hovedresultater.....	3
1.3. anbefalinger	8
2. Udviklingen i antallet af permanent forsørgede	11
2.1. Stigning i antal permanent forsørgede i Odense i de senere år.....	11
2.2. Højere andel af permanent forsørgede blandt befolkningen.....	12
2.3. Betydningen af demografiske ændringer for udviklingen	13
2.4. Flytninge og indvandreres betydning for udviklingen.....	14
2.5. Betydning af flyttemønstre for udviklingen	15
2.6. Udviklingen afspejler et højt niveau i antallet af nytilkendelser	16
2.7. Gruppen af permanent forsørgede kommer typisk fra kontanthjælp og sygedagpenge	18
3. De permanent forsørgede i Odense Kommune	19
3.1. Gruppens karakteristika: Køn, alder og herkomst	19
3.2. Førtidspension og diagnoser	20
4. Borgernes vej til permanente forsørgelsesydelse	22
4.1. Tilgang til fleksjob – fra hvilke ydelser og fra hvilke brancher?	22
4.2. Brancher og fleksjob.....	24
4.3. Tilgang og afgang fra ledighedsydelse	25
4.4. Borgernes vej til førtidspension.....	27
4.5. Tilgang af kontanthjælpsmodtagere	28
4.6. Tilgang af sygedagpengemodtagere	29
4.7. Typologier af borgere i risiko for permanent forsørgelse.....	31
5. Indsatsen for at begrænse permanent forsørgelse	37
5.1. Arbejdsmarkedsrettede tiltag forud for førtidspension.....	38
5.2. Aktive tilbud til modtagere af ledighedsydelse	39
5.3. Indsatsen for indsatsklare kontanthjælpsmodtagere	40
5.4. Indsatsen for sygedagpengemodtagere	42
5.5. Øvrige data om indsatsen fra sagsgennemgangen	44
6. Potentialer for udvikling af indsatsen i Odense	46
7. Bilag 1: Data og dataindsamling	50
8. Bilag 2: Beregningseksempler på fremtidig udvikling	50
9. Bilag 3: Fremskrivning mod år 2025	53

1. Indledning og sammenfatning

1.1. Indledning

Beskæftigelsesministeren har med det nye ministermål for 2011 valgt at sætte særlig fokus på jobcentrenes indsats for at begrænse antallet af personer på permanente forsørgelsesydelse.

Ministerens mål 2:

Jobcentrene skal sikre, at antallet af personer på permanente forsørgelsesordninger (ledighedsydelse, fleksjob og førtidspension) begrænses mest muligt.

En aktiv og målrettet indsats for at begrænse antallet af personer på permanente forsørgelsesydelse er vigtig af flere grunde.

For det første står Danmark overfor en betydelig arbejdsstyrkeudfordring. Det er derfor centralt, at flest mulige borgere fastholdes i en tilknytning til arbejdsmarkedet og ikke placeres på en permanent forsørgelsesydelse uden for arbejdsstyrken eller i udkanten af arbejdsstyrken.

For det andet kan tilkendelse af permanent forsørgelse – ikke mindst en førtidspension - betyde en marginalisering af den enkelte borger, hvor borgeren permanent mister tilknytningen til arbejdsmarkedet og dermed det netværk, de sociale relationer og de økonomiske muligheder mv., der knytter sig til et aktivt arbejdsliv.

For det tredje har antallet af borgere på permanente forsørgelsesydelse langsigtede og betydelige konsekvenser for samfundsøkonomien herunder økonomien i den enkelte kommune - med førtidspensionsområdet som det mest udgiftstunge.

For det fjerde er antallet af personer på permanente forsørgelsesydelse på landsplan steget igennem de seneste år. En udvikling, der er bekymrende på baggrund af ovennævnte.

Borgernes retssikkerhed og regler om bevilling af permanente ydelser

Kommunens tilkendelse af de permanente ydelser til borgerne er reguleret i den samlede beskæftigelseslovgivning. Kommunens sagsbehandling af sagerne er helt overordnet reguleret i retssikkerhedsloven, hvor principper for borgernes rettigheder og kommunens administration beskrives.

Det vil f.eks. følge af disse principper, at kommunen skal træffe afgørelse om bevilling af førtidspension, når det er dokumenteret, at borgerens arbejdsevne er varigt nedsat, og at borgeren ikke kan forsørge sig selv gennem arbejde. Det betyder, at en reduktion i antallet af bevillinger af førtidspensioner (og bevillinger af fleksjob) ikke kan tage udgangspunkt i en ændring i den bevillingsmæssige praksis – men skal udspringe af ændringer i indsats og tilbud.

Af reglerne om de tre permanente ydelser fremgår:

Førtidspension

Det er en betingelse for at få førtidspension, at borgerens arbejdsevne er varigt nedsat, og at nedsættelsen er af et sådant omfang, at borgeren uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, herunder beskæftigelse i fleksjob, ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde. Det skal være klart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres på nogen måde.

Det følger herudover af lovgivningen, at kommunen skal behandle en henvendelse om førtidspension forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale lovgivning i overensstemmelse med retssikkerhedslovens bestemmelser.

Fleksjob

Fleksjob bevilges på tilsvarende måde til borgere, som ligeledes har en varigt nedsat arbejdsevne, men hvor der er tale om en restarbejdsevne, der kan udnyttes erhvervsmæssigt. Det skal være klart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres på nogen måde.

Ledighedsydelse

Ledighedsydelse er i princippet en ydelse, der gives til fleksjobvisiterede, som er ledige – enten fordi de venter på deres første fleksjob, eller fordi de har mistet deres fleksjob.

Udfordringen i Odense Kommune

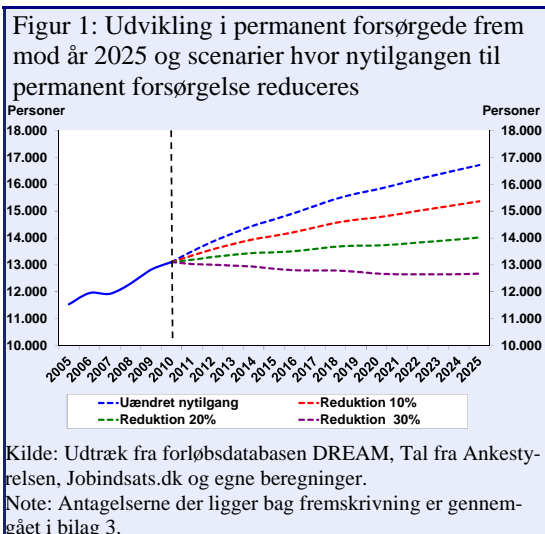
I Odense Kommune er antallet af permanent forsørgede steget med ca. 1.200 personer siden 2007. I alt var der i 2010 ca. 13.100 personer, som modtog permanente forsørgelsesydelse i Odense Kommune.

Fortsætter de seneste års udvikling vil antallet af permanent forsørgede i Odense Kommune overstige 16.500 personer i år 2025, jf. figur 1. Stigningen skyldes dels antallet af nytilkendelser og dels, at de personer der tilkendes en permanent forsørgelsesydelse typisk vil være mange år på ydelsen. Afgangen fra gruppen af personer på permanente forsørgelsesydelse er begrænset. Afgangen er typisk personer, der når en alder, hvor de overgår til folkepension.

Skal antallet af personer på permanent forsørgelsesydelse i Odense Kommune fastholdes på det nuværende niveau på ca. 13.100 personer, kræver det en reduktion i nytilkendelserne på mere end 20 pct. frem mod 2025.

Og skal der opnås et fald i antallet af personer på permanente forsørgelsesydelse i Odense Kommune, skal der ske en reduktion i antallet af nytilkendelser med op mod 30 pct.

Som nævnt ovenfor har udviklingen i antallet af personer på permanente forsørgelsesydelse stor betydning for kommunens økonomi.

I Tabel 1 er vist en fremskrivning af Odense Kommunes udgifter til permanent forsørgelse i 2015 - alt efter om tilgangen til permanent forsørgelse er uændret, eller om det lykkes at reducere nytilgangen.

Tabel 1: Kommunale udgifter til permanent forsørgelse i Odense i 2010 og i 2015 under forskellige scenarier

Økonomi	Årlig udgift per fuldtidsperson	Udgift 2010	Udgift 2015			
			Uændret	Reduk. 10%	Reduk. 20%	Reduk. 30%
Førtidspension	80.204 kr.	853 mio. kr.	939 mio. kr.	904 mio. kr.	870 mio. kr.	835 mio. kr.
Fleksjob	59.123 kr.	123 mio. kr.	145 mio. kr.	138 mio. kr.	130 mio. kr.	122 mio. kr.
Ledighedsydelse	103.377 kr.	41 mio. kr.	55 mio. kr.	49 mio. kr.	44 mio. kr.	38 mio. kr.
Udgift i alt	77.561 kr.	1016 mio. kr.	1139 mio. kr.	1091 mio. kr.	1044 mio. kr.	996 mio. kr.

Kilde: Udtræk fra forløbsdatabasen DREAM, Tal fra Ankestyrelsen, Jobindsats.dk og egne beregninger. Beregningerne er uddybet i bilag 2.

Anm.: Udgifterne er i faste priser. Enhedsudgiften til fleksjobmodtagere er oplyst af Jobcenter Odense.

Ved en uændret tilgang til permanente forsørgelsesydelse i Odense Kommune vil kommunens udgifter i 2015 være steget med ca. 123 mio. kr. i forhold til 2010. Det er især udgiften til førtidspension, der vil vokse. Odense Kommune står således overfor en betydelig udfordring i forhold til at vende de seneste års stigning i antallet af personer på permanent forsørgelsesydelse. Indsatsen bør rettes mod alle 3 typer af permanent forsørgelse, idet konsekvenserne af stigningen på førtidspensionsområdet alt andet lige vurderes at være de mest negative – her set alene i forhold til en økonomisk vinkel og i forhold til den arbejdsstyrkemæssige udfordring.

Skal antallet af *personer* på permanente forsørgelsesydelser holdes på det nuværende niveau, kræver det en reduktion i nytilkendelser på mere end 20 pct. frem til 2025. Og skal *udgifterne* holdes på det nuværende niveau, kræver det tilsvarende en reduktion i nytilkendelser på mere end 20 pct. frem til 2015.

Som nævnt indledningsvis er nærværende analyse tænkt som et bidrag og input til Odense Kommunes arbejde med at udvikle indsatsen for at begrænse antallet af personer på permanente forsørgelsesydelser mest muligt.

1.2. Sammenfatning af analysens hovedresultater

I nedenstående er de centrale resultater af de forskellige analyse- og udviklingsaktiviteter kort beskrevet og gennemgået.

Stigning på 1.200 personer på permanente forsørgelsesydelser

I alt var der i juni 2010 ca. 13.100 personer, som modtog permanente forsørgelsesydelser i Odense Kommune. Heraf 10.600 på førtidspension, 2.150 i fleksjob og 350 på ledighedsydelse.

Antallet af personer på permanente forsørgelsesydelser i Odense Kommune er steget med ca. 1.200 personer siden 2007. Det er særligt antallet af førtidspensionister (784) og fleksjobmodtagere (451) som er steget i perioden. Samlet er antallet af permanent forsørgede steget med 10 pct. i perioden.

Relativ stor stigning i antallet af personer på permanente forsørgelsesydelse

Andelen af befolkningen på permanente forsørgelsesydelse i Odense er lidt mindre (10,1 %) end andelen i Esbjerg (10,5 pct.) og Randers (10,5 pct.), men større end gennemsnittet af sammenligningskommunerne (7,5 pct.) og hele landet (8,5 pct.).

Stigningen i antallet af personer på permanente forsørgelsesydelse i Odense Kommune har været lidt større end i sammenligningskommunerne og på landsplan, men stigningen er mindre end stigningen i f.eks. Århus Kommune.

Odense Kommune hører til blandt de kommuner, som har haft en stor tilgang og samtidig har en høj andel af befolkningen på permanente forsørgelsesydelse.

Stigningen skyldes nytilkendelser af fleksjob og førtidspension

Analysen viser, at stigningen i antallet af permanent forsørgede i Odense Kommune ikke kan forklares ved, at befolkningen er blevet ældre og at flere derfor modtager permanent forsørgelse. Ligeledes kan stigningen ikke forklares ved tilflytning af personer på permanente forsørgelsesydelse fra andre kommuner.

De seneste års stigning i antallet af permanent forsørgede i Odense Kommune skal derfor findes i en stigning i antallet af nytilkendelser til fleksjob og førtidspension.

De permanent forsørgede kommer fra kontanthjælp og sygedagpenge

52 pct. af de personer der tilkendes en permanent forsørgelsesydelse i Odense Kommune kommer fra kontanthjælp, 31 pct. kommer fra sygedagpenge og ca. 15 pct. kommer fra en ikke-offentlig forsørgelse.

En lidt større del af de langvarige kontanthjælpssager og en lidt større del af sygedagpengemodtagerne i Odense Kommune ender på en permanent forsørgelsesydelse end i sammenligningskommunerne. Tilgangen fra henholdsvis kontanthjælp og sygedagpenge betyder, at jobcentres indsats for disse grupper har stor betydning for den fremtidige udvikling i antallet af personer på permanent forsørgelsesydelse.

En begrænsning i antallet af permanent forsørgede kræver en tidlig indsats

Analysen viser, at en begrænsning i antallet af borgere, der ender på en permanent forsørgelse forudsætter, at indsatsen er tidlig, forebyggende og ressourcefokuseret. Personer på kontanthjælp og sygedagpenge, der er i risiko for at blive permanent forsørgede, kan med fordel identificeres tidligt og herefter modtage målrettede tilbud, som har til formål at vende den truende udvikling og i stedet fastholde personen på arbejdsmarkedet.

Kvinder, de over 50 årige og indvandrere er overrepræsenteret

56 pct. af de permanent forsørgede er kvinder. De over 50 årige udgør over halvdelen af de permanent forsørgede. De unge under 30 år udgør kun 4 pct. af de permanent forsørgede. Knap 18 pct. af de permanent forsørgede er indvandrere med oprindelse fra ikke-vestligt land.

Udviklingen i gruppen af permanent forsørgede i de seneste år har været karakteriseret ved, at der har været en markant lavere stigning i antallet af permanent forsørgede

de blandt de unge under 30 år (0,4 procentpoint) end blandt de øvrige målgrupper (ca. 1 procentpoint).

Særlig udfordring med indvandrere fra ikke-vestlige lande

Antallet af indvandrere fra ikke-vestlige lande på permanente forsørgelsesydelse er steget markant (4,7 procentpoint) siden 2007.

Indvandrere med oprindelse i ikke-vestlige lande udgør ca. 10 pct. af befolkningen i den erhvervsaktive alder i Odense, men knap 18 pct. af alle modtagere af permanent forsørgelse. Overrepræsentation af indvandrere fra ikke-vestlige lande gælder kun i forhold til førtidspension. Indvandrere er således underrepræsenteret blandt personer i fleksjob og på ledighedsydelse.

Flere førtidspensioner med sammenhæng til psykiske diagnoser

En borger bliver tilkendt førtidspension på baggrund af en – i realiteten – ophævet arbejdsevne, hvortil der oftest er knyttet en diagnose.

Ca. 66 pct. af alle nytilkendelser af førtidspension i 2009 i Odense Kommune havde sammenhæng med psykiske diagnoser, mens det tilsvarende tal i år 2000 kun var 30 pct. Antallet af tilkendelser med sammenhæng til bevægeapparatlidelser, hjertekar-sygdomme og sygdomme i nervesystem og sanseorganer har været stabilt siden år 2000.

Mønsteret med den høje andel, der tilkendes førtidspension på baggrund af en psykisk diagnose, ses i hele landet, hvor 49 pct. af nytilkendte førtidspensionister tilgår ydelsen på baggrund af en psykisk diagnose.

Mange fleksjobvisiterede kommer fra den offentlige sektor

Den offentlige sektor er en vigtig fødekilde for personer, der ender i fleksjob, og den offentlige sektor etablerer på den anden side også mange fleksjob.

Det kunne indikere, at Odense Kommune som arbejdsgiver selv udgør en vigtig fødekilde til fleksjobtilkendelse.

Hvad kendetegner personer, der er i risiko for permanent forsørgelse

Analysen viser, at der kan udarbejdes typologier for de personer, der er i risiko for at ende på permanente forsørgelsesydelse. I analysen er der udarbejdet 8 typologier:

Gruppe 1: Faglærte og ufaglærte over 40 år med fysiske lidelser

Personer i gruppen er typisk karakteriseret ved enten at have lidelser i bevægeapparatet som følge af nedslidning eller sygdomme i indre organer. I nogle tilfælde støder der psykiske problemer til som følge af sygemeldingen. Kan være vanskelig at motivere til jobskift eller omskoling. Har en række ressourcer der kan bygges på i form af lang erhvervs erfaring, uddannelse, netværk på arbejdsmarkedet, positiv arbejdsidentitet, ofte et godt personligt netværk.

Gruppe 2: Kvinder med diffuse trætheds- og smertelidelser

Personer i gruppen er typisk karakteriseret ved at have en ustabil tilknytning til arbejdsmarkedet gennem en længere periode via skift mellem job, sygedagpenge og ledighed. Har ofte depression, angst, stress, diffuse smertelidelser. Vil ofte være personlig usikker og har et ønske om at få lov til at være i fred og er ikke motiveret for at deltage i aktivitet. Har ofte en række ressourcer i form af erfaring fra arbejdsmarkedet, uddannelse, familie mv.

Gruppe 3: Indvandrere med anden etnisk baggrund end dansk

Personer i gruppen er karakteriseret ved at bestå af indvandrere, primært kvinder, i aldersgruppen 30-60 år med lange perioder på kontanthjælp, typisk uden uddannelse, dårlige danskundskaber, begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet og forskellige psykiske og/eller psykosomatiske lidelser. Gruppen ser ikke nødvendigvis sig selv som en del af arbejdsmarkedet.

Gruppe 4: Mænd med misbrugsproblemer

Personer i gruppen er karakteriseret ved at være mænd – ofte over 40 år – der har misbrug af alkohol og/eller stoffer. Har typisk historisk haft skiftende og ustabil tilknytning til arbejdsmarkedet og har ofte en længere forudgående periode på kontanthjælp. Misbruget har ofte et omfang, hvor det er uforeneligt med at varetage et job. Misbruget vil ofte være kombineret med fysiske eller psykiske problemer. Personen vil ofte have begrænset beskæftigelsesmæssigt og personligt netværk. Kan have ressourcer i form af tidligere jobberfaring og har i udgangspunkt en positiv arbejdsidentitet.

Gruppe 5: Unge med psykiske lidelser, eksklusiv psykotiske lidelser

Personer i gruppen er karakteriseret ved at være unge under 30 år med psykiske lidelser (eksklusiv psykotiske lidelser) og er typisk karakteriseret ved at være faldet fra en uddannelse, de har et begrænset netværk, har begrænset erfaring fra arbejdsmarkedet, manglende selvtillid, og der er ofte en grad af misbrug. Vil ofte have ressourcer i form af interesser, der kan opdyrkes og føres over i uddannelse eller job.

Gruppe 6: Flytninge med posttraumatisk stresslidelse (PTSD)

Personer der er flytninge og som har oplevelser fra krig, totur, forfølgelse mv. Personerne har forskellige grader af posttraumatisk stresslidelse. Vil ofte have ressourcer i form af mangeårig tilknytning til arbejdsmarkedet i hjemlandet og/eller i Danmark, har ofte gode danskundskaber og et vel-fungerende netværk.

Gruppe 7: Personer med svære sindslidelser

Personer der har svære sindslidelser. Der vil ofte være tale om unge, der har diagnose på en psykisk sygdom (psykoser, bipolar sygdom, skizofreni mv.) inden det fyldte 18. år.

Gruppe 8: Unge med alvorlige fysiske og/eller psykiske handicap

Personer med alvorlige fysiske og/eller psykiske handicap. Der vil ofte være tale om unge med handicap der gør dem ude af stand til at forsørge sig selv.

Visse målgrupper udfordrer i forhold til indsats og tilbudsvifte

I de afviklede interviews og seminarer er der især peget på to målgrupper, som udfordrer jobcentrets indsats og den tilbudsvifte jobcentret har til rådighed. Det gælder personer – ikke mindst unge – med psykiske lidelser samt personer med anden etnisk baggrund end dansk.

Kontanthjælpsmodtagere aktiveres halvdelen af tiden forud for permanent forsørgelse, men med lange pauser mellem tilbuddene

Analysen viser, at kontanthjælpsmodtagere der ender på en permanent forsørgelsesydelse i Odense Kommune, har været i aktive tilbud knap halvdelen af tiden fra de starter i kontanthjælp til de overgår til en permanent forsørgelsesydelse. Der går i gennemsnit 55 uger fra det ene tilbud til det næste for kontanthjælpsmodtagere, der senere ender på permanent forsørgelse i Odense.

Samlet tegnes der et billede af, at Odense Kommune aktiverer kontanthjælpsmodtagere i halvdelen af tiden frem mod permanent forsørgelse, men at der er relativt lange passive perioder mellem aktiveringstilbuddene.

Aktivering af sygedagpengemodtagere i ca. halvdelen af tiden forud permanent forsørgelse

Analysen viser, at sygedagpengemodtagere der ender på en permanent forsørgelsesydelse i Odense Kommune, har været i aktive tilbud ca. 43 pct. af tiden fra de starter på sygedagpenge til de overgår til en permanent forsørgelsesydelse. Det er lidt mindre end i sammenligningskommunerne.

Mindre aktivering til personer, der senere ender på førtidspension

De personer der ender med at modtage førtidspension, har modtaget relativt mindre aktivering forud for tilkendelsen af førtidspension end dem der ender på fleksjob eller ledighedsydelse.

Personer der ender på førtidspension har modtaget tilbud i 40 pct. af tiden før tilkendelsen af førtidspension, mens fleksjobvisiteret har modtaget tilbud 76 pct. af tiden og ledighedsydelsesmodtagere 55 pct. af tiden før tilkendelse af fleksjob.

Personer der ender på førtidspension har forud for tilkendelsen af førtidspension relativt lange perioder uden aktivering. Analysen viser, at gennemsnitsvarigheden af passive perioder for denne gruppe er 66 uger.

Få virksomhedsrettede forløb forud for permanent forsørgelse

Analysen viser, at kun 9 pct. af tilbuddene til kontanthjælpsmodtagere, der senere ender på permanente forsørgelsesydelser, er praktikforløb i virksomheder, 51 pct. er vejledning og opkvalificering og 40 pct. er arbejdsprøvninger.

Analysen viser, at 19 pct. af sygedagpengemodtagerne der ender på permanentforsørgelse har været delvis raskmeldt i sygeperioden. Odense Kommune anvender generelt værktøjet ”delvis raskmelding” i stigende omfang i sygedagpengesagerne.

Potentiale for udvikling af dialogen og koordineringen med andre forvaltninger i kommunen og med eksterne samarbejdspartnere

Analysen viser, at dialogen og samspillet mellem Jobcentret og andre afdelinger i kommunen kan udvikles, således at den indsats, der ydes i Jobcentret, på misbrugsområdet og i forhold til sociallovgivningen i endnu højere grad samordnes i forhold til mål, forløb og aktiviteter. Der er ikke identificeret en konkret strategi i tilbudsafgivelsen omhandlende koordinering i aktivitet og helbredsafklaring/behandling.

Derudover peger analysen på, at samarbejdet og samspillet med sundhedssystemet om bl.a. behandlingstilbud til personer med psykiske lidelser med fordel kan udvikles og forbedres.

1.3. anbefalinger

Det er vurderingen, at de gennemførte analyse- og udviklingsaktiviteter har afdækket en række forskellige muligheder og potentialer for at udvikle indsatsen i Odense Kommune i forhold til at begrænse tilgangen til permanent forsørgelsesydelse.

Med afsæt i de afdækkede potentialer er der i nedenstående formuleret en række anbefalinger, der peger på forskellige muligheder for at udvikle og styrke Odense Kommunes indsats på området.

Det er håbet, at anbefalingerne kan være et udgangspunkt for og input til Odense Kommunes videre overvejelser om hvilke initiativer, der skal igangsættes. Og herunder i hvilken rækkefølge og i hvilket tempo anbefalingerne eventuelt skal igangsættes.

Der er både formuleret anbefalinger, der retter sig mod det overordnede politiske og strategisk niveau og mod det mere operationelle og indsatsmæssige niveau.

Formulering af en samlet og tværgående målsætning for indsatsen

Analysen viser, at der er et potentiale i, at flere af kommunens forvaltninger arbejder med udgangspunkt i og frem mod et fælles mål og fælles resultatkrav.

Det vurderes, at succes i indsatsen for at nedbringe antallet af borgere på permanente ydelser beror på, at Odense Kommune på en række områder lykkes med at udarbejde og arbejde efter fælles, interne mål.

Anbefaling 1: En samlet politisk målsætning i Odense Kommune

Det anbefales:

- At der udarbejdes en samlet politisk målsætning for at nedbringe antallet af borgere på permanente ydelser. Målsætningen kan omfatte den indsats, der skal ydes af flere aktører for at nå målet f.eks. Jobcentret, socialpsykiatrien og det øvrige sociale område.
- At det med afsæt i det fælles mål beskrives, hvem der er ansvarlig for hvilke opgaver og hvordan der kan tilrettelægges en sammenhængende og koordineret indsats på tværs af de forskellige forvaltninger.

Investering i at begrænse tilgangen til permanente forsørgelsesydelser

Analysen viser, at udgifterne til permanente forsørgelsesydelser i Odense vil stige markant i de kommende år, hvis det ikke lykkes at sikre en opbremsning i nytillendelserne af permanente forsørgelsesydelser.

Der vurderes derfor, at være et potentiale i at investere i at udvikle og styrke indsatsen for at forebygge og begrænse antallet af personer, der overgår til permanente forsørgelsesydelser.

Anbefaling 2: Investeringsplan

Det anbefales:

- At det overvejes at udarbejde en investeringsplan i ft., hvordan indsatsen kan udvikles og styrkes med henblik på at begrænse tilgangen til permanente forsørgelsesydelse
- At en eventuel investeringsplan tager stilling til hvilke mål der skal sættes for investeringen og afkastet af investeringen, hvilke målgrupper der skal sættes på, hvilke elementer der skal udvikles i indsatsen, hvor hurtigt der skal være et afkast, og hvordan der skal følges op på investeringsplanen mv.

Strategisk fokus på forebyggelse

Det vurderes, at indsatsen i forhold til risikopersoner med fordel kan gives endnu tidligere og med et forebyggende sigte, mens personens beskæftigelsesperspektiv og de beskæftigelsesmæssige ressourcer endnu er intakte og inden, at sagen får karakter af en tilkendelsessag. Der kan udvikles screeningsmetoder, der opfanger risikoborgerne og sender dem videre gennem de rigtige indgangsdøre til de aktiviteter og tilbud, som er mest effektive i situationen

Anbefaling 3: Fokus på forebyggelse

Det anbefales:

- At indsatsen i endnu højere grad tilrettelægges med udgangspunkt i en forebyggelsesstrategi, hvor risikopersoner identificeres tidligt i sagsforløbet, og hvor der hurtigt fokuseres på at give tilbud, der medvirker til at udvikle personernes beskæftigelsesmæssige ressourcer og kvalifikationer.

Udvikling af det eksterne samarbejde

Analysen viser, at der i en række situationer er problemer med at få den beskæftigelsesrettede indsats i jobcentret til at køre parallelt med en udredning og behandling i sundhedssystemet.

Det vurderes derfor, at der kan være et potentiale i at udvikle dialogen og samarbejdet med det regionale sundhedsvæsen omkring specielt borgere med psykiske lidelser. Og at der kan være et tilsvarende potentiale i at fortsætte og udvikle den etablerede dialog med de lokale praktiserende læger.

Anbefaling 4: Udvikling af det eksterne samarbejde

Det anbefales:

- At det overvejes om der er behov for og gevinster ved at indlede en tættere dialog med Region Syddanmark om mulighederne for udredning og behandling i sundhedssystemet parallelt med den beskæftigelsesrettede indsats i jobcentret.
- At det allerede etablerede samarbejde med lægerne fortsættes og udvikles yderligere

Den virksomhedsrettede indsats

Analysen viser, at der i forhold til de vigtigste fødekilder til permanent forsørgelse - kontanthjælpsområdet og sygedagpengeområdet - er mulighed for at udvide anvendelsen af virksomhedsrettede tilbud.

Det vurderes, at disse tilbudstyper kan anvendes mere til de borgere, som er i risiko for at komme på permanent forsørgelse og at tilbuddene er effektive i forhold til at støtte borgere frem mod job.

Anbefaling 5: Udvikling af den virksomhedsrettede indsats

Det anbefales:

- At Jobcentret arbejder på at udvide mulighederne for at etablere pladser til praktikker og optræning på virksomhedscentre i private og offentlige virksomheder
- At der fokuseres yderligere på arbejdsfastholdelse og delvise raskmeldinger
- At brugen af værktøjer som virksomhedsrevalidering, arbejdspladsindretning og personlig assistanceordninger udvides i forhold til risikoborgere

Udvikling af jobcentrets indsats

I analysen er der peget på forskellige behov og muligheder for at udvikle jobcentrets indsats for borgere der er i risiko for permanente forsørgelsesydelse. Der er bl.a. muligheder for i endnu højere grad at arbejde med en udvikling af et ressourcefokus og herunder arbejde med en udvikling af borgerens eget arbejdsmarkedsperspektiv og ansvar.

Anbefaling 6: Udvikling af jobcentrets indsats

Det anbefales:

- At jobcentret overvejer om der skal arbejdes videre med at:
 - Sikre et større ressourcefokus i tilgangen til borgere, der er risiko for permanente forsørgelsesydelse
 - Sikre en endnu tidligere identifikation og indsats for personer i risiko for permanente forsørgelsesydelse
 - Udvikle nye metoder og tilbud målrettet særlig udvalgte grupper af borgere

Fortsat arbejde med forandringsteorier og aktivitets- og tidsplan

Det samlede forløb – herunder seminardagen – har vist, at Jobcentret har ambitioner og ideer i forhold til at udvikle indsatsen for at undgå permanent forsørgelse. Der er fokus på mulighederne.

Anbefaling 7: Tidsplan og forandringsteorier

Det anbefales:

- At der udarbejdes operationelle mål for indsatsen for at begrænse antallet af borgere på permanente ydelser
- At der udarbejdes en tids- og aktivitetsplan for udviklingsinitiativer på området
- At der arbejdes videre fra seminaret med at opstille forandringsteorier for de målgrupper, der i udgangspunktet er i risiko for at ende på en permanent forsørgelsesydelse

2. Udviklingen i antallet af permanent forsørgede

I dette afsnit belyses de seneste års udvikling i antallet af permanent forsørgede borgere i Odense set i forhold til udviklingen i sammenlignelige kommuner.

Analysen viser følgende hovedresultater:

- Antallet af personer på offentlig forsørgelse har været stigende i Odense Kommune de seneste år
- Stigningen i antallet hænger sammen med en stigning i nye tilkendelser af permanent forsørgelse, som overstiger afgang fra målgruppen
- Stigningen i Odense er større end i sammenligningskommunerne og på landsplan. Stigningen er mindre end i Århus, men større end f.eks. stigningen i København og Ålborg.
- Udviklingen med et stigende antal permanent forsørgede kan ikke forklares ved demografiske forhold i Odense, dvs. befolkningens alderssammensætning
- Udviklingen skyldes heller ikke at der sker en tilflytning udefra af personer med permanente forsørgelsesyndelser til Odense
- Udviklingen afspejler en stigning i antallet af nytilkendelser til fleksjob og førtidspension – og hvor hovedparten af personerne kommer fra et forløb på kontanthjælp eller sygedagpenge.

I det følgende uddybes de ovenstående resultater:

2.1. Stigning i antal permanent forsørgede i Odense i de senere år

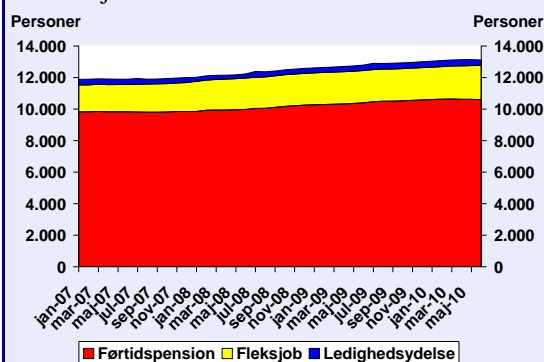
I løbet af de seneste 3 år er antallet af permanent forsørgede i Odense Kommune steget med ca. 1.200 personer, jf. Figur 2..

I alt var der i juni 2010 ca. 13.100 personer, som modtog permanente forsørgelsesyndelser omfattende:

- 10.600 modtagere af førtidspension
- 2.150 ansatte i fleksjob
- 350 ledighedsydelsesmodtagere.

Det er særligt antallet af førtidspensionister (784) og fleksjobmodtagere (451) som er steget i perioden, mens antallet af ledighedsydelsesmodtagere har været mere konstant.

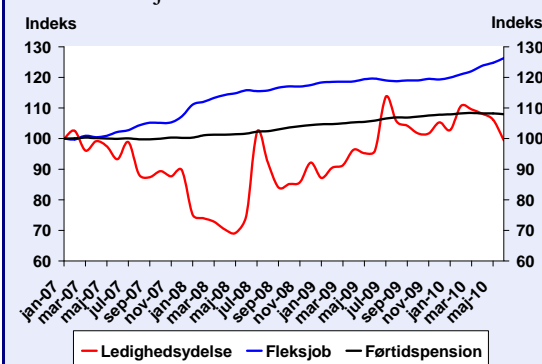
Figur 2: Udviklingen i antallet af modtagere af permanente forsørgelsesyndelser i Odense fra januar 2007 til juni 2010

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

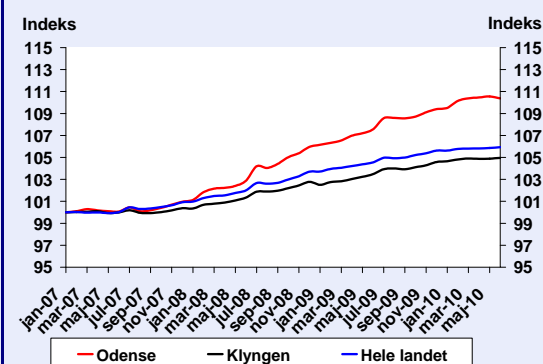
Samlet er antallet af permanent forsørgede steget med 10 pct. i perioden. Udviklingen dækker over en stigning i antallet af førtidspensionister på 8 pct. og en stigning i antallet af fleksjobbere på 26 pct., jf. figur 3.

Figur 3: Indeksret udvikling i antallet af modtagere af hhv. førtidspension, ledighedsydelse og personer beskæftiget i fleksjob i Odense fra januar 2007 til juni 2010

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Januar 2007 = Indeks 100

Figur 4: Indeksret udvikling i antallet af modtagere af permanente forsørgelsesydelse i Odense, på landsplan og sammenlignelige kommuner

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Januar 2007 = Indeks 100

Stigningen i antallet af modtagere af permanente forsørgelsesydelse har samtidig været større i Odense end i sammenligningskommunerne såvel som hele landet, jf. figur 4. I forhold til udviklingen i hele landet har stigningen været næsten dobbelt så kraftig i Odense. Stigningen i Odense har samtidig været særlig markant siden 2008. I 2007 var udviklingen i antallet af permanent forsørgede således omtrent den samme som i sammenligningskommunerne og hele landet.

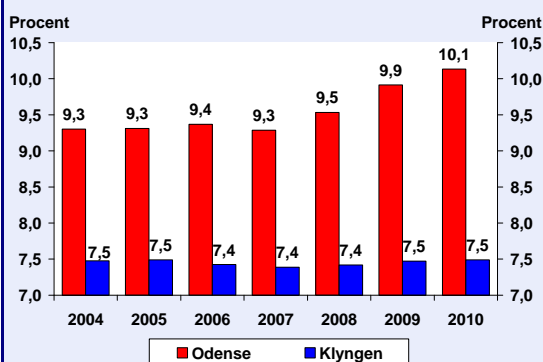
2.2. Højere andel af permanent forsørgede blandt befolkningen

Den aktuelle stigning har betydet, at andelen af befolkningen i Odense Kommune som modtager permanent forsørgelse er vokset fra 9,3 pct. i 2007 til 10,1 pct. i 2010, jf. Figur 6. Stigningen i antallet af permanente ydelsesmodtagere i befolkningen har endvidere været kraftigere i Odense end i sammenligningskommunerne.

Odense har samtidig væsentligt flere permanent forsørgede blandt befolkningen end i gennemsnittet for sammenligningskommunerne og i hele landet, jf. figur 6.

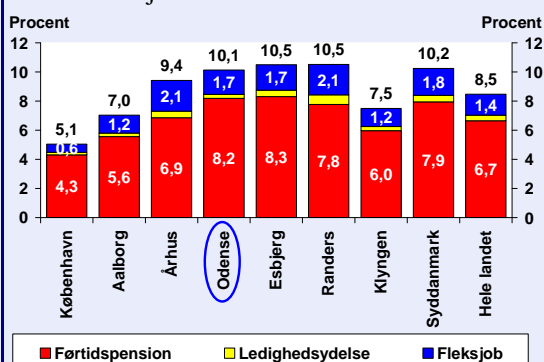
I Odense er der således dobbelt så mange i befolkningen (10,1 pct.) som modtager permanente ydelser end i København (5,1 pct.) og væsentligt flere end i Aalborg (7 pct.). Til gengæld har Odense en lidt mindre andel på permanent forsørgelse end i Randers og Esbjerg.

Figur 5: Udviklingen i andelen af befolkningen (16-64) på permanent forsørgelse

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Januar 2007 = Indeks 100

Figur 6: Andelen af borgere i den erhvervsaktive alder (16-64 år) der modtager permanente forsørgelsesydelse i Odense og sammenlignelige kommuner i juni 2010

Kilde: Jobindsats.dk, Danmarks Statistik og egne beregninger

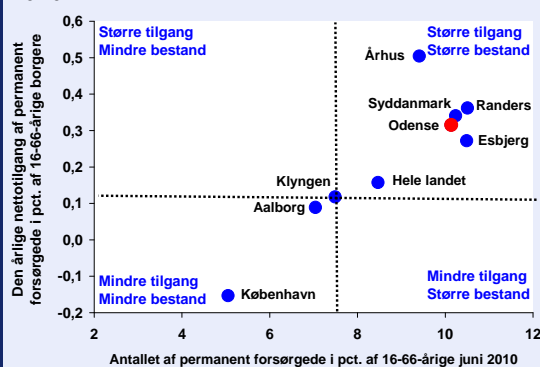
Særligt har Odense en højere andel af førtidspensionister i befolkningen (8,2 pct.) end i sammenligningskommunerne (6 pct.) og på landsplan (6,7 pct.)

Samlet set hører Odense til blandt de kommuner, som de seneste år både har oplevet en større tilgang af permanente ydelsesmodtagere og samtidig også har en høj andel af ydelsesmodtagere blandt befolkningen, jf. figur 7.

Det ses af figur 7, at Odense Kommune både med hensyn til tilgang og niveauet for antallet af permanente forsørgelsesmodtagere ligger højere end gennemsnittet for sammenligningskommunerne og hele landet.

Odense Kommune har dermed en forholdsvist stor udfordring i de kommende år i forhold til at imødegå udviklingen med det voksende antal permanent forsørgede.

Figur 7: Bestand og nettotilgang af modtagere af permanente forsørgelsesydelse i Odense og sammenlignelige kommuner i perioden 2007-2010

Kilde: Tal fra ankestyrelsen, jobindsats.dk, udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger

Anm.: X-aksen viser andelen af borgere i alderen 16-64 år, der modtager permanente forsørgelsesydelse i juni 2010
Y-aksen viser for de blå prikker den gennemsnitlige nettotilgang i procent af de 16-64-årige i perioden fra juni 2007 til juni 2010.

2.3. Betydningen af demografiske ændringer for udviklingen

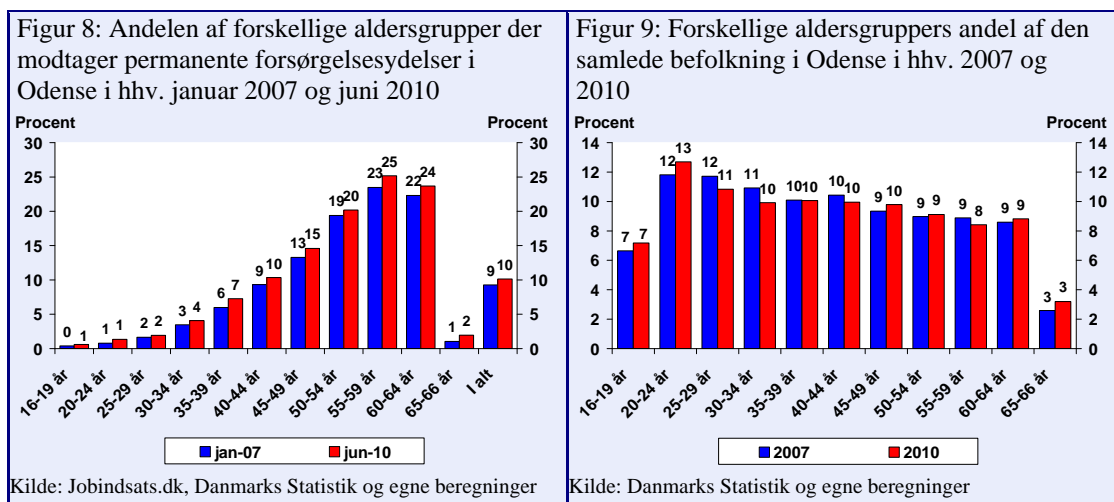
En mulig forklaring på det stigende antal permanent forsørgede i Odense kan være, at befolkningen er blevet ældre, og at flere derfor modtager permanent forsørgelse.

Ældre borgere er således i højere grad permanent forsørgede end yngre. Mens en fjerdedel af befolkningen i Odense mellem 55-60 år modtager permanente ydelser, så gælder det kun 2 pct. af befolkningen mellem 25-30 år, jf. figur 9. Det hænger

naturligvis sammen med, at ældre ofte har flere helbredsproblemer og kan være mere nedslidte end unge efter mange år på arbejdsmarkedet.

Figur 8 viser, at andelen af befolkningen i Odense, der modtager permanente forsørgelsesydelse, er steget for alle aldersgrupper, men er steget mere for de ældre end yngre.

Ser man på befolkningens aldersfordeling fremgår det imidlertid, at den er stort set uændret i perioden, jf. figur 9. Samtidig er antallet af borgere i den erhvervsaktive alder i Odense steget med godt 1.370 personer i perioden. Et stigende antal borgere i den erhvervsaktive alder giver alt andet lige anledning til en stigning i antallet af permanent forsørgede.

Effekten af demografien kan imidlertid beregnes ved at isolere befolkningsændringerne fra 2007 til 2010 og fastholde andelen af permanent forsørgede. En sådan beregning viser, at antallet af permanent forsørgede alene skulle stige med ca. 66 personer, som følge af ændringer i befolkningens alderssammensætning.

Den faktiske stigning i antallet af permanent forsørgede i Odense på 1.200 personer de seneste 3 år kan dermed ikke forklares af udviklingen i befolkningens alderssammensætning.

2.4. Flygtninge og indvandreres betydning for udviklingen

Indvandrere med oprindelse i ikke-vestlige lande, udgør i Odense 9,9 pct. af befolkningen i den erhvervsaktive alder, men knap 18 pct. af alle modtagere af permanente forsørgelsesydelse.

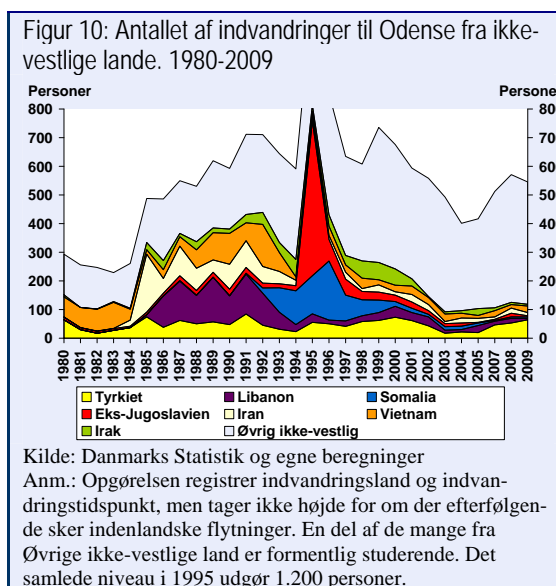
Hermed er indvandrere fra ikke-vestlige lande overrepræsenterede blandt modtagere af permanente forsørgelsesydelse. Overrepræsentationen gælder imidlertid kun for førtidspension (20 pct.), mens indvandrerne er underrepræsenterede blandt ansatte i fleksjob (7 pct.) og på ledighedsydelse (9 pct.).

Omfanget af flygtninge i - og tilflytningstidspunktet til - Odense kan derfor have betydning for udviklingen i omfanget af personer, som modtager permanente ydelser.

I midten af 1990'erne tilflyttede en forholdsvis stor gruppe af borgere med baggrund i ikke-vestlige lande, Balkan m.v., jf. Figur 10.

Især flyttede en stor gruppe borgere til Odense med baggrund i det tidligere Jugoslavien, som følge af krigen på Balkan. Gruppen af disse tilflyttere udgjorde alene i 1995 ca. 1200 personer.

Gruppen er generelt karakteriseret ved, at mange har været udsat for traumatiske krigsoplevelser. Denne befolkningsgruppe er efterfølgende omfattet af en særlig lovgivning, som blandt andet betyder, at individer i gruppen efter 10 år i Danmark – dvs. fra og med ca. 2005 kan omfattes af førtidspensionsreglerne.

En del af den konstaterede stigning i tilgangen til de permanente forsørgelsesydelse kan således skyldes, at en del af de ovennævnte grupper af flygtninge er blevet tilkendt førtidspension i årene efter 2005.

2.5. Betydning af flyttemønstre for udviklingen

Hvis en permanent forsørget borger tilflytter en kommune, vil det statistik set fremstå, som om kommunen har øget antallet af permanent forsørgede. Derfor kan til- og fraflytninger have betydning for udviklingen i antallet af permanent forsørgede.

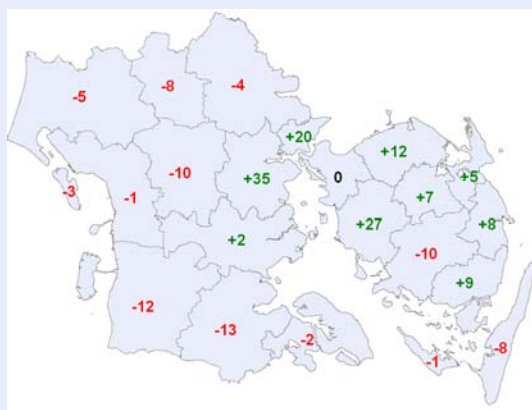
Netto-flyttebevægelserne blandt førtidspensionister er generelt forholdsvis små i de syddanske kommuner.

Flytninger blandt førtidspensionister på tværs af kommuner kan til en vis grad få økonomisk betydning for de kommuner, som berøres af flytningerne. I den forbindelse skal dog bemærkes, at den kommune, hvor borgeren er bosiddende på tilkendelsestidspunktet, som minimum bærer udgiften til førtidspension i de første 6 år efter tilkendelsen til førtidspension. Dette gælder uafhængigt af, om borgeren flytter til en anden kommune.

Den samlede betydning af førtidspensionisters flytninger er dog som nævnt begrænset i Syddanmark. I hele Syddanmark indebar flytningerne i 2009 en samlet stigning i antallet af førtidspensionister på ca. 50 personer, svarende til ca. 1 pct. af den samlede nytalgang i Syddanmark.

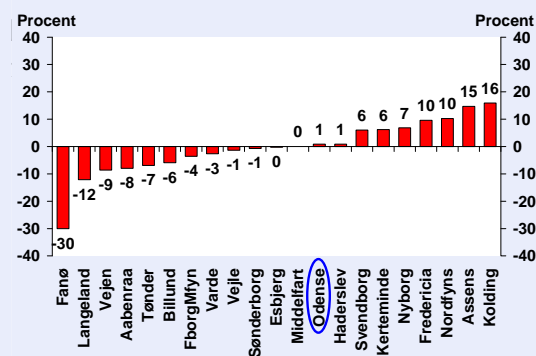
Størstedelen af flytningerne sker dog internt imellem kommunerne i Syddanmark, jf. Figur 11. Og her er der tilsyneladende et vist mønster med hensyn til, hvilke kommuner der hhv. modtager og afgiver førtidspensionister pga. flytninger.

Figur 11: Nettotil- og fraflytning af førtidspensionister (antal personer) i Syddanmark i 2009

Kilde: DREAM og egne beregninger
Anm.: Opgørelsen viser nettobevægelserne for de personer der modtog førtidspension i både uge 50 2008 og uge 50 2009 og som i perioden derimellem er flyttet.

Figur 12: Hvor stor en del af nyttilgangen til førtidspension i 2009 skyldes flytninger i de syddanske kommuner?

Kilde: Tal fra Ankestyrelsen, DREAM og egne beregninger
Anm.: Betydningen er beregnet som nettotilflytningen divideret med summen af antallet af nyttilkendelser plus det numeriske antal af nettotilflyttere. Ærø er ikke medtaget, idet der ikke er registreret nogen tilkendelser til førtidspension hos Ankestyrelsen, hvorfor nettotilflytningen på 1 person fra Ærø giver et resultat på -100 pct.

Betydningen af tilflytninger er langt mindre end betydningen af kommunernes egne tilkendelser. Selv i de kommuner, der oplever kraftigst tilflytning, udgør kommunens egne tilkendelser hovedparten af tilgangen til førtidspension jf. Figur 12..

Dette billede gælder også Odense, hvor nettotilgangen af førtidspensionister i 2009 er på 7 personer. Og betydningen af tilflytningen svarer kun til 1 % af nyttilgangen til førtidspension.

Når tilflytningsmønsteret opgøres for den samlede gruppe af permanent forsørgede over de seneste år fås samme konklusion: I perioden fra 2005 til 2009 er der således ca. 875 borgere med permanente forsørgelsesydelser, som er tilflyttet Odense Kommune. I samme periode er der imidlertid 870 permanente ydelsesmodtagere, som er fraflyttet kommunen. Dermed er der i perioden tale om en samlet nettotilflytning på ca. 5 permanent forsørgede.

Samlet set har hverken til- eller fraflytningerne betydning for udviklingen i antallet af permanent forsørgede i Odense.

2.6. Udviklingen afspejler et højt niveau i antallet af nyttilkendelser

Hvis antallet af permanent forsørgede skal nedbringes i de kommende år i Odense Kommune er det afgørende at bremse tilgangen til målgruppen.

Permanente ydelser adskiller sig fra de midlertidige offentlige forsørgelsesordninger ved, at der kun er en begrænset afgang fra ydelserne – ud over afgang som følge af

alder og dødsfald. Jobcenteret har dermed kun lille indflydelse på afgang fra gruppen. Jobcentrets indsats bør derfor være rettet mod at mindske nytilgangen til de permanente ydelser.

Antallet af nytilkendelser til permanente forsørgelsesydelser har som nævnt været stigende siden år 2000. Det toppede i 2008 med 1.231 nytilkendelser, men faldt svagt i 2009 til 1.186 nytilkendelser, for at stige lidt igen i 2010, jf. Figur 13.

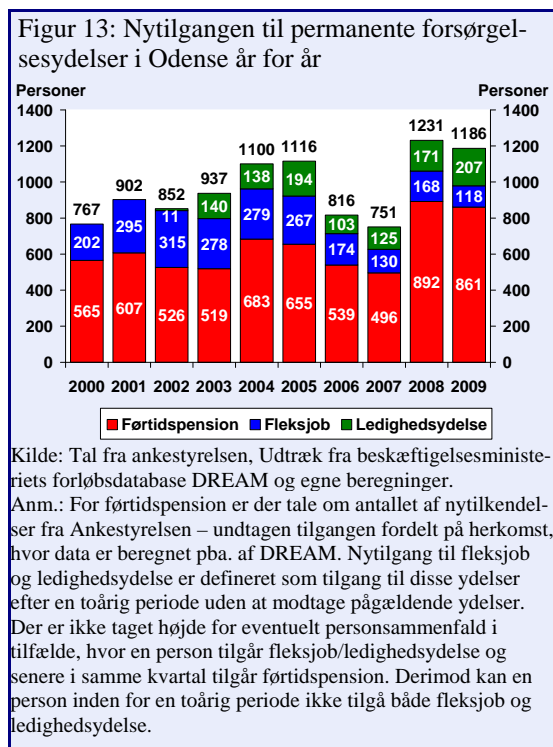
Det ses samtidig, at nytilgangen til permanent forsørgelse var væsentligt lavere i 2006 og 2007.

Det lavere niveau af nytilkendelser i 2006 og 2007 kan have været påvirket af, at der i disse år blev gennemført større reformer på området med etableringen af jobcenteret og gennemførelsen af strukturreformen. Dette arbejde med omlægning af organisationer og forretningsgangen mv. kan have haft en opbremsende virkning på sagsbehandlingen.

En del af den store stigning i tilkendelser i 2008 kan formentlig ligeledes forklares ved, at der kan være tale om behandling af potentielle sager om permanente ydelser, som har været ”ophobet” i løbet af 2007. I 2008 har indsatsen i mange jobcentre i landet haft karakter af ”oprydning” med fokus på en nyvurdering af de igangværende længerevarende forsørgelsessager, herunder potentielle sager vedrørende fleksjob og førtidspension.

Også kampagnen NY CHANCE TIL ALLE, som afsluttedes i 2008, må formodes at have haft betydning for tilkendelsesmønsteret. Kampagnen satte stort fokus på kon-tanthjælpsmodtagere med længere perioder med passiv offentlig forsørgelse bag sig – og dermed også på borgere med potentiale for at blive tilkendt permanente ydelser.

Men antallet af nytilkendelser til førtidspension har ligget nogenlunde stabilt fra 2000-2007 er antallet af tilkendelser vokset til et højere niveau i både 2008 og 2009.

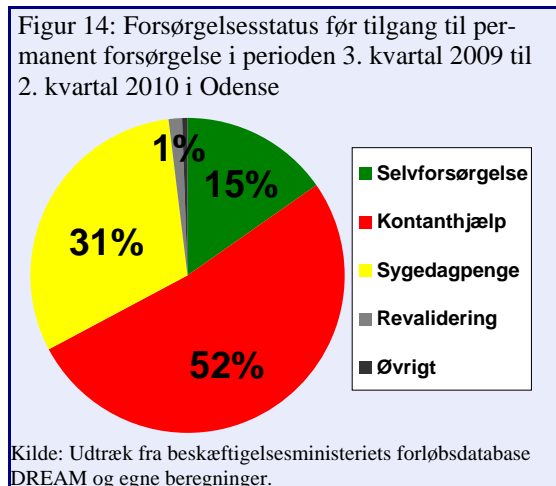

2.7. Gruppen af permanent forsørgede kommer typisk fra kontanthjælp og sygedagpenge

For at kunne imødegå stigningen i antallet af permanent forsørgede er det vigtigt at identificere centrale "fødekilder" til disse ydelser og de forskellige veje, som borgere kommer til den permanente forsørgelse ad.

Hovedparten af nytilkendelser til de permanente forsørgelsesydelse sker til borgere, som typisk har en længere periode med offentlig forsørgelse bag sig. Gruppen af *permanent* forsørgede er således for langt hovedpartens vedkommende typisk *midlertidigt* offentligt forsørgede forinden, jf. Figur 14.

Godt halvdelen af nytilkendelser til de permanente ydelser har tidligere modtaget kontanthjælp og en tredjedel kommer fra et sygedagpengeforløb.

Dette er ikke overraskende. Det følger af lovgivningen, at alle muligheder for, at personen kan forsørge sig selv gennem arbejde skal være afprøvede og udtømte, inden en permanent ydelse kan tilkendes.

Det vil derfor også være et særsyn, at borgerne på de permanente forsørgelsesydelse kommer f.eks. direkte fra beskæftigelse. De 15 pct. af de nytilkendte som kommer fra "selvforsørgelse", jf. Figur 14, vil derfor typisk omfatte borgere, som ikke er berettiget til kontanthjælp som følge af ægtefællens indtægt eller hvor sygedagpengedydelsen er stoppet på grund af varighedsregler og lignende.

Den store tilgang til de permanente forsørgelsesydelse fra kontanthjælp og sygedagpenge indebærer, at jobcenterets indsats for sidstnævnte grupper har afgørende betydning for udviklingen i de permanente ydelser. Hvis antallet af permanent forsørgede skal nedbringes, er det således indsatsen for de midlertidigt forsørgede som skal udvikles. Dette skal også ses i lyset af, at det er vanskeligt at påvirke afgang fra gruppen af permanent forsørgede: Når borgeren først har fået tilkendt permanent forsørgelse er det vanskeligt at ændre denne situation.

I det følgende uddybes sammensætningen og karakteristika ved gruppen af permanent forsørgede i Odense Kommune. Herefter vil der i afsnit 4 blive sat fokus på de forskellige veje til permanent forsørgelse, ydelsesbevægelser mv. Endelig vil der i afsnit 5 og 6 ske en nærmere belysning af jobcenterets indsats i forhold til kontanthjælpsmodtagere og sygedagpengemodtagere med henblik på at nedbringe tilgangen til de permanente forsørgelsesydelse.

3. De permanent forsørgede i Odense Kommune

Gruppen af permanent forsørgede borgere i Odense Kommune har følgende hovedkarakteristika:

- At der er flest kvinder, idet 56 % af målgruppen er kvinder
- At der samlet set er forholdsvis få unge – kun 4 % er under 30 år
- At borgere med baggrund i ikke-vestlige lande er overrepræsenterede blandt førtidspensionister i forhold til befolkningen som helhed
- At der blandt førtidspensionisterne er en relativt stor – og stigende - andel af borgere med psykiske lidelser, og at andelen er større end på landsplan
- At langt de fleste som tilkendes permanente ydelser kommer fra kontanthjælp eller sygedagpenge
- At der i Odense er en højere andel af borgere end på landsplan, som tilgår de permanente ydelser fra kontanthjælp

I det følgende uddybes målgruppens sammensætning og karakteristika:

3.1. Gruppens karakteristika: Køn, alder og herkomst

Der er en overrepræsentation af kvinder blandt modtagere af permanente offentlige forsørgelsesydelse. I Odense udgør kvinderne således 56 pct. af de permanent forsørgede, hvilket er samme andel som i hele landet, jf. tabel 2.

Overrepræsentationen er størst inden for ledighedsydelse og fleksjob, hvor henholdsvis 61 pct. og 57 pct. er kvinder. Det samme billede gør sig gældende på landsplan, hvor 64 pct. af alle ledighedsydelsesmodtagere er kvinder, mens kvinderne udgør 61 pct. af alle i fleksjob.

Gruppen af permanent forsørgede har desuden følgende kendetegn, jf. tabel 2:

- Unge under 30 år udgør blot 4 pct. af alle permanent forsørgede
- De fleste førtidspensionister er over 50 år (62 pct.), og denne aldersgruppe udgør også hovedparten af antallet af personer i fleksjob (56 pct.) og knap halvdelen på ledighedsydelse (49 pct.)
- Næsten 1 ud af 5 permanent forsørgede (17 pct.) er indvandrere med oprindelse i et ikke-vestligt land, Balkan-landene m.v.

Tabel 2: Fordelingen af personer på permanente forsørgelsesydelse i Odense i juni 2010

Permanent forsørgede	Fleksjob		Ledighedsydelse		Førtidspension		I alt	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Kvinder	1.244	57%	215	61%	5.836	55%	7.295	56%
Mænd	921	43%	139	39%	4.766	45%	5.826	44%
16-29 år	59	3%	15	4%	475	4%	549	4%
30-49 år	897	41%	168	47%	3.589	34%	4.654	35%
50+ år	1.209	56%	172	49%	6.538	62%	7.919	60%
Dansk	1.964	91%	315	89%	8.271	78%	10.550	80%
Vestlige	60	3%	7	2%	225	2%	292	2%
Ikke-vestlige	141	7%	32	9%	2.106	20%	2.279	17%
I alt	2.165	100%	354	100%	10.602	100%	13.121	100%

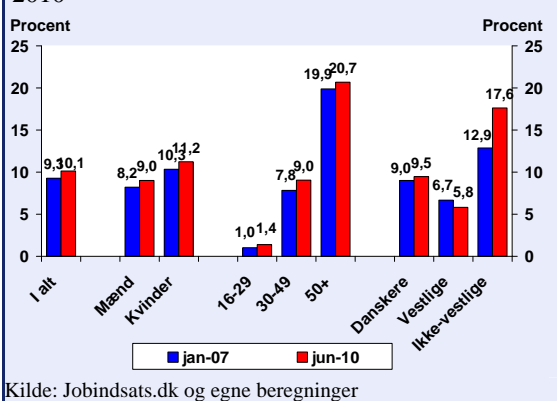
Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

Udviklingen i gruppen af permanent forsørgede har de seneste år desuden været kendetegnet ved en række forskydninger, jf. Figur 15.

Stigningen i målgruppen har været lidt større for kvinder end for mænd. Således er 0,9 procentpoint flere kvinder på permanent offentlig forsørgelse i forhold til 2007. Den tilsvarende andel af mænd, som modtager permanente ydelser er vokset med 0,8 procentpoint.

Udviklingen har samtidig været markant forskellig på tværs af aldersgrupper. Stigningen for de 16-29-årige har blot været på 0,4 procentpoint, mens den for de øvrige aldersgrupper har været omkring 1 procentpoint.

Figur 15: Andelen af borgere, der modtager permanente forsørgelsesydelse i Odense fordelt på køn, alder og herkomst i januar 2007 og juni 2010

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

Den mest markante udvikling har imidlertid fundet sted for indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande. Denne gruppe har siden 2007 oplevet en stigning på 4,7 procentpoint. Således er i alt 17,6 procent af de ikke-vestlige borgere på permanent offentlig forsørgelse i juni 2010, jf. i øvrigt afsnit 2.4.

3.2. Før tidspension og diagnoser

En borger bliver tilkendt førtidspensionen på baggrund af en – i realiteten - ophævet arbejdssevne, hvortil der er tilknyttet en diagnose.

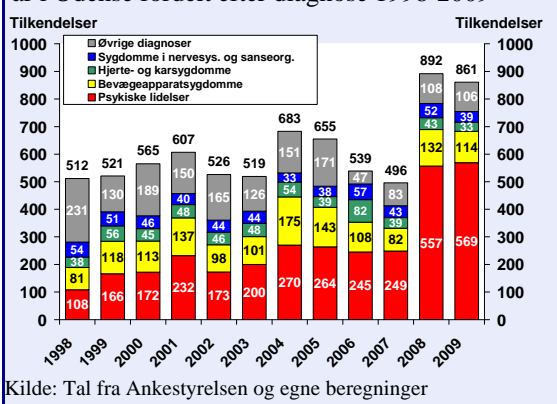
Som nævnt ovenfor toppede antallet af tilkendelser til førtidspension i 2008 og 2009 i Odense efter at have nået et lavpunkt i 2006 og 2007. Det fremgår af figur 38, at hovedparten af de lidelser, der har ledsaget en førtidspensionering, er bevægeapparat sygdomme og psykiske lidelser.

2/3 af alle tilkendelser til førtidspension i 2009 har en sammenhæng med psykiske diagnoser, mens det tilsvarende tal i 2000 kun var 30 pct.

Antallet af tilkendelser med sammenhæng til bevægeapparat lidelser, hjerte-karsygdomme og sygdomme i nervesystem og sanseorganer har modsat været nogenlunde stabilt siden 1998.

Den høje andel af førtidspensionering med baggrund i psykiske lidelser gør sig ikke kun gældende i Odense, men er en national tendens. Imidlertid er andelen af førtidspensionstilkendelser på baggrund af psykiske diagnoser særligt høj i Odense.

Figur 16: Nytilkendelser til førtidspension år for år i Odense fordelt efter diagnose 1998-2009

Kilde: Tal fra Ankestyrelsen og egne beregninger

Det fremgår således af tabel 3 nedenfor, at antallet af tilkendelser med baggrund i psykiske diagnoser udgjorde 49 pct. på landsplan i perioden fra 2007-2009, mens den i Odense udgjorde 61 pct.

Tabel 3: Nytilkendelser til førtidspension fordelt efter sammenhæng til diagno-

Diagnose	Antal tilkendelser i Odense			Tilkendelser	Tilkendelser
	2007	2008	2009	2007-2009 Odense	2007-2009 Hele landet
Psykiske lidelser					
- Skizofreni og skizotypisk sindslidelse	19	40	36	4%	5%
- Depression (alle sværhedsgrader)	18	30	37	4%	5%
- Posttraumatisk belastningsreaktion	54	154	128	15%	9%
- Forstyr. i personlighedsstruktur	37	96	114	11%	7%
- Øvrige psykiske lidelser	121	237	254	27%	23%
- I alt	249	557	569	61%	49%
Bevægeapparatsygdomme					
- Slidgigt- og ledlidelser	29	35	33	4%	7%
- Ryg- og nakkelidelser	43	70	58	8%	9%
- Øvrige	10	27	23	3%	4%
- I alt	82	132	114	15%	20%
Øvrige diagnoser					
- Hjerte- og karsygdomme	39	43	33	5%	6%
- Sygdomme i nervesystem og sanseorganer	43	52	39	6%	6%
- Kræftsygdomme	21	32	25	3%	6%
- Sygdomme i åndedrætsorganer	12	6	11	1%	2%
- Medfødte misdannelser	1	5	4	0%	1%
- Ulykkestilfælde, vold mv.	6	19	21	2%	3%
- Social indikation	2	4	0	0%	0%
- Øvrigt	41	42	45	6%	6%
Diagnoser i alt	496	892	861	100%	100%

se

Kilde: Tal fra Ankestyrelsen og egne beregninger

Anm.: Forstyrrelser i personlighedsstruktur dækker over dyssocial personlighedsstruktur, emotionelt ustabil personlighedsstruktur og anden form for forstyrret personlighedsstruktur.

4. Borgernes vej til permanente forsørgelsesydelse

I de følgende afsnit belyses borgernes vej til permanent forsørgelse og deres forudgående forsørgelsehistorik, ligesom vandringer internt mellem de permanente ydelser beskrives.

Analysen viser følgende hovedresultater:

- Der er stort set ingen vdring tilbage til ustøttet job eller uddannelse, når der først er bevilget en permanent ydelse uanset om der er tale om fleksjob eller førtidspension
- Kun et lille mindretal af de personer, der kommer på permanent offentlig forsørgelse, kommer direkte fra beskæftigelse. I stedet er det reglen, at de permanent forsørgede har et længere ydelsesforløb bag sig.
- En større del – nemlig 33 % - af de langvarige kontanthjælpssager i Odense ender med førtidspension end de gør i sammenligningskommunerne
- En større del af sygedagpengemodtagerne i Odense ender på en permanent ydelse end i sammenligningskommunerne
- De tre ydelser, førtidspension, fleksjob og ledighedsydelse, hænger i et vist omfang sammen. Der vandles mellem fleksjob og ledighedsydelse og tilbage igen, og der vandles fra fleksjob og ledighedsydelse til førtidspension. Når først førtidspension er tilkendt, vandles der ikke tilbage til anden permanent ydelse og stort set heller ikke til selvforsørgelse.
- Hovedparten af ledighedsydelsesmodtagerne er personer, der er førstegangsviseret til et fleksjob, men endnu ikke har fundet et sådant. En del ledighedsydelsesmodtagere finder aldrig et fleksjob, men overgår i stedet til førtidspension.
- Den offentlige sektor er en vigtig fødekilde for personer, der ender i fleksjob. Den offentlige sektor etablerer samtidig mange fleksjob, og ca. halvdelen af alle fleksjob er etableret i den offentlige sektor

I det følgende belyses bevægelser mellem ydelserne nærmere. Der sættes først fokus på tilgangsmønstret til fleksjob og ledighedsydelse (afsnit 4.1.-4.3.) og dernæst førtidspension (afsnit 4.4.-4.6.):

4.1. Tilgang til fleksjob – fra hvilke ydelser og fra hvilke brancher?

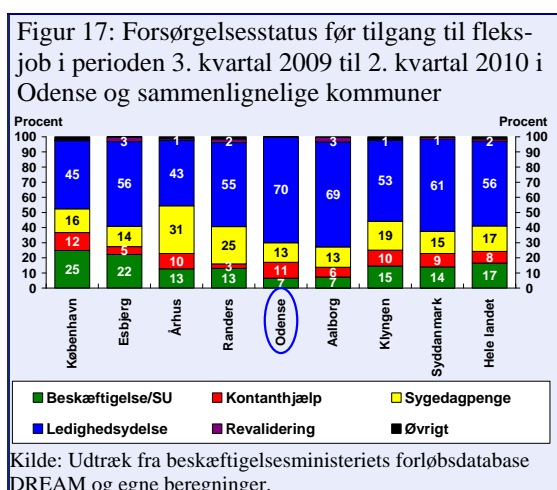
Fleksjob bevilges til personer, der har en varigt nedsat arbejdsevne og ikke er i stand til indgå som selvforsørgede på det ordinære arbejdsmarked.

Hvis en fleksjobmodtager bliver sygemeldt, vil fleksjobmodtageren typisk overgå til sygedagpenge. Hvis fleksjobmodtageren mister sit arbejde, vil personen overgå til ledighedsydelse, som fungerer som en forsørgelsesindkomst til ledige fleksjobvisitere.

Hovedparten af de borgere, der tilgår fleksjobordningen, kommer fra et ydelsesforløb på ledighedsydelse.

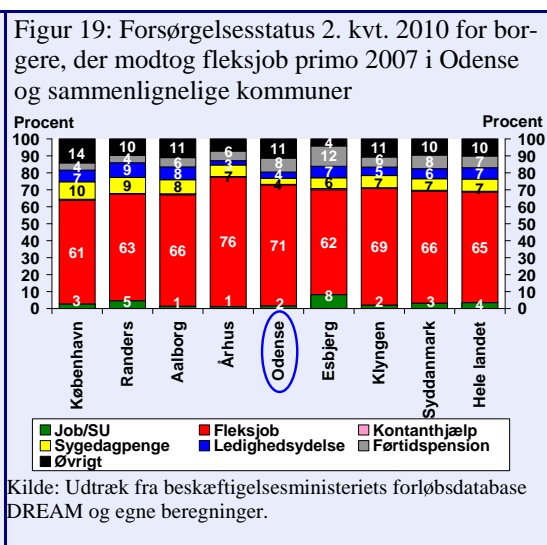
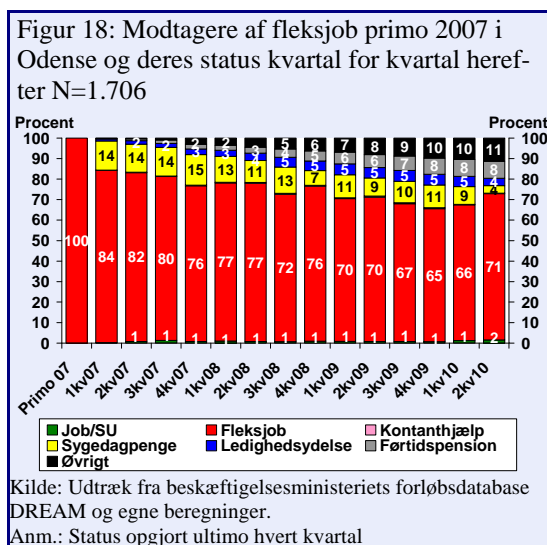
I Odense er det således 70 pct., som kommer fra ledighedsydelse, 13 pct. der kommer fra sygedagpenge, 7 pct., der kommer fra selvforsørgelse/ikke offentlig forsørgelse og 11 pct. der kommer fra kontanthjælp, jf. Figur 17.

I forhold til sammenligningskommunerne har Odense Kommune et andet mønster i tilgangen til fleksjob, jf. figur 17. I sammenligningskommunerne er der således kun 53 pct., der tilgår fleksjob fra ledighedsydelse mod 70 pct. i Odense.

Over en længere periode er der relativt små bevægelser blandt fleksjobmodtagere. Blandt de 1.700 personer, som havde et fleksjob i Odense i begyndelsen af 2007, var 71 pct. stadig i fleksjob godt 3 år senere, jf. Figur 18.

Kun få fleksjobmodtagerne er blevet sygemeldte (4 pct.) eller er blevet ledige og dermed kommet på ledighedsydelse(4 pct.). 8 pct. er blevet førtidspensioneret. Blot 2 pct. er kommet i ordinær beskæftigelse eller uddannelse.

Udviklingen for fleksjobmodtagere i Odense svarer omtrent til udviklingen i sammenligningskommunerne og på landsplan, jf. Figur 19.

Det ses med andre ord, at fleksjobmodtagerne i lighed med andre beskæftigede bliver syge eller ledige – men også, at en relativt stor gruppe ender med at modtage førtidspension. Denne konklusion er ikke overraskende, idet der som nævnt er tale om borgere med nedsat arbejdsevne og med lidelser, som kan forværres ned tiden.

Stort set ingen forlader fleksjob til fordel for understøttet job eller uddannelse.

4.2. Brancher og fleksjob

Der er i alt ca. 2.070 borgere bosat i Odense, som er ansat i fleksjob. Godt halvdelen er ansat inden for offentlige brancher, mens 12 pct. er ansat inden for Handel og 5 pct. inden for Industri.

Fleksjobmodtagere i Odense er overrepræsenteret inden for den offentlige sektor, idet offentlige brancher i øvrigt kun udgør ca. 36 procent af den samlede beskæftigelse i Odense.

Tilsvarende er andelen af fleksjobansatte i de offentlige brancher i Odense (57 pct.) også markant højere end på landsplan, hvor 40 pct. er ansat.

Tabel 4: Inden for hvilke brancher arbejder ansatte i fleksjob

Fleksjobmodtagere	Antal marts 2010		Fordeling marts 2010		Udvikling marts 2008 - marts 2010	
	Odense	Odense	Odense	Hele landet	Odense	Hele landet
Landbrug mv.	21	1%	1%	1%	-19%	3%
Industri	100	5%	9%	9%	-16%	-15%
Bygge anlæg	52	3%	4%	4%	-25%	-8%
Handel	249	12%	14%	14%	-9%	1%
Transport	42	2%	4%	4%	-13%	0%
Hoteller og restauranter	37	2%	2%	2%	61%	13%
Ejendomshandel mv.	19	1%	1%	1%	-5%	5%
Operational service	46	2%	5%	5%	5%	19%
Offentlige brancher	1184	57%	40%	40%	167%	20%
Øvrige brancher	152	7%	10%	10%	-79%	-7%
Uoplyst (herunder selvstændige)	166	8%	11%	11%	28%	22%
I alt	2068	100%	100%	100%	7%	9%

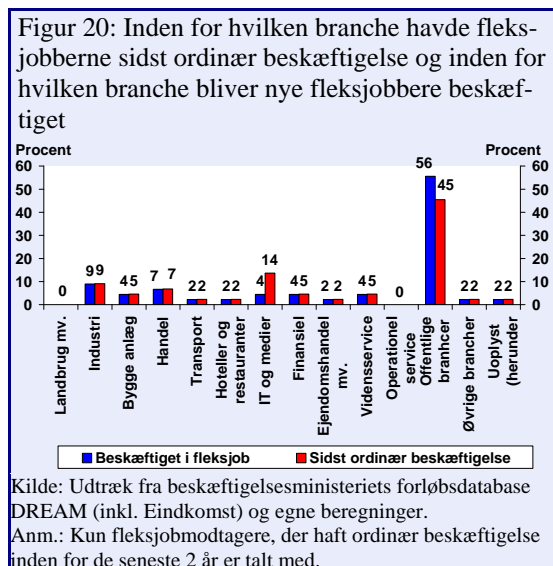
Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM (inkl. Eindkomst) og egne beregninger.

Når den enkelte borger ansættes i fleksjob er det typisk inden for samme brancheområde, som den enkelte var ansat i forud for fleksjobbet, jf. figur 20.

Der er således et stort sammenfald mellem, hvilke brancher fleksjobbere bliver beskæftiget inden for, og hvor de sidst havde ordinær beskæftigelse. Dette afspejler blandt andet at fleksjobbere i vidt omfang – i lighed med den øvrige arbejdskraft – bygger videre på de kompetencer og erfaringer, som er erhvervet i det hidtidige arbejdsliv.

De største afvigelser findes inden for IT- og medier, hvor kun 4 pct. af fleksjobberne aktuelt er ansat, mens 14 pct. af gruppen tidligere havde ansættelse inden for branchen. Endvidere er en stor andel (56 pct.) af de fleksjobansatte ansat inden for de offentlige brancher, mens kun 45 pct. af gruppen oprindeligt havde ansættelse inden for dette brancheområde.

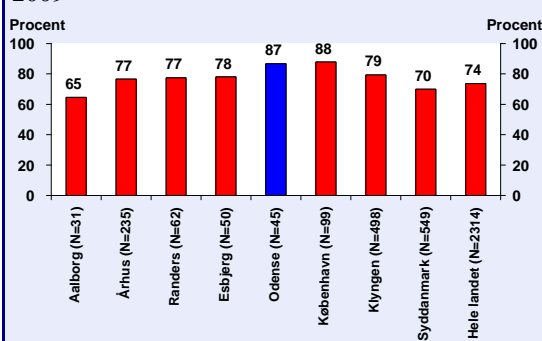
De fleksjobbere, som skifter branche i forbindelse med deres fleksjob, skifter således primært over til offentlige brancher.

Når en høj andel af fleksjobberne bliver ansat inden for den samme branche, som de sidst havde ordinær beskæftigelse inden for, kan det muligvis også indikere, at en del fleksjobbere ansættes på deres hidtidige arbejdsplads – men i et fleksjob under hensyntagen til personens skånebehov m.v. Andre tidligere undersøgelser viser, at det sker i et vist omfang.

Fortolkningen af den viste branchefordeling skal imidlertid ske med en vis forsigtighed, da denne grundet datakilden kun inkluderer omtrent halvdelen af dem, der blev tilkendt fleksjob i 2009.

Figur 21: Andel af fleksjobmodtagere, der er blevet beskæftiget inden for samme branche, som de havde ordinær beskæftigelse inden for i 2009

Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM (inkl. Eindkomst) og egne beregninger.
Anm.: Kun fleksjobmodtagere, der haft ordinær beskæftigelse inden for de seneste 2 år er talt med.

Samlet er 87 pct. af fleksjobmodtagerne i Odense ansat inden for samme branche, som de sidst havde ordinær beskæftigelse inden for, jf. figur 21. I Odense er andelen således højere end i sammenligningskommunerne og på landsplan.

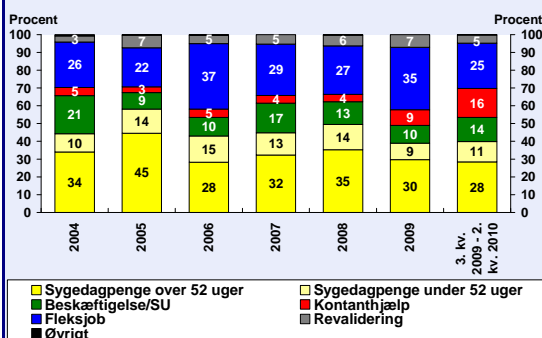
4.3. Tilgang og afgang fra ledighedsydelse

Ledighedsydelse udgør en forsørgelsesindkomst for de fleksjobvisiterede, som ikke har opnået ansættelse i et fleksjob. De fleste ledighedsydelsesmodtagere kommer imidlertid ikke fra ansættelse i fleksjob, men er ”ledige” nyvisiterede til et fleksjob og som søger sit første fleksjob.

Den største gruppe af ledighedsydelsesmodtagere (knap 40 pct.) i Odense kommer fra langvarige sygedagpengeforløb. Derudover kommer ca. 25 pct. fra fleksjob, mens ca. 16 pct. kommer fra kontanthjælp og 14 pct. fra selvforsørgelse/ingen forsørgelse, jf. Figur 22.

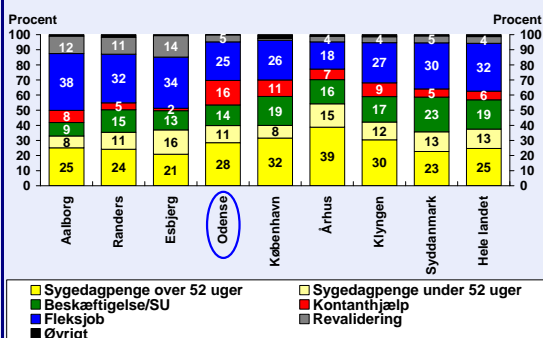
Set og forhold til sammenligningskommunerne (9 pct.) og gennemsnittet på landsplan (6 pct.) er der i Odense en langt højere andel af ledighedsydelsesmodtagere, som kommer fra kontanthjælp (16 pct.), jf. Figur 23.

Figur 22: Udviklingen i forsørgelsesstatus før tilgang til ledighedsydelse fra 2004-2010 i Odense

Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger.

Figur 23: Forsørgelsesstatus før tilgang til ledighedsydelse i perioden 3. kvartal 2009 til 2. kvartal 2010 i Odense og sammenlignelige kommuner

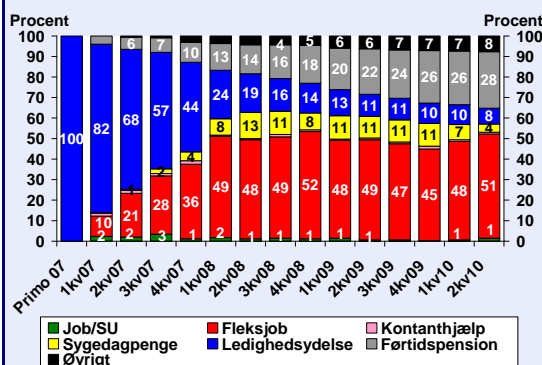

Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger.

Set over en årrække er der to dominerende veje, som modtagere af ledighedsydelse bevæger sig retning af.

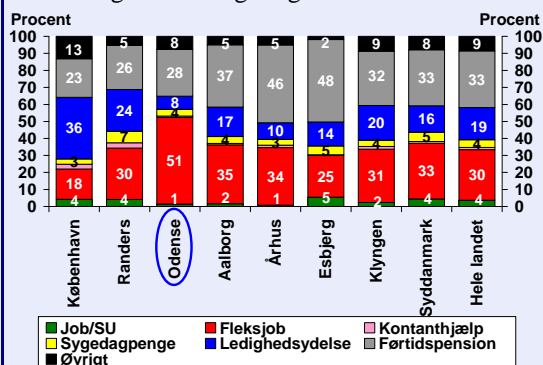
Blandt de 350 personer, som modtog ledighedsydelse i Odense i begyndelsen af 2007 er der således ca. halvdelen (51 pct.), som er i fleksjob 3½ år efter, jf. figur 24. Den anden halvdel af målgruppen har fået bevilget førtidspension (28 pct.), modtager ledighedsydelse (8 pct.) eller er sygemeldte (3 pct.) m.v.

Figur 24: Modtagere af ledighedsydelse primo 2007 i Odense og deres status kvartal for kvartal herefter N=352

Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger.
Anm.: Status opgjort ultimo hvert kvartal

Figur 25: Forsørgelsesstatus 2. kv. 2010 for borgere, der modtog ledighedsydelse primo 2007 i Odense og sammenlignelige kommuner.

Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger.

Set i forhold til sammenligningskommunerne har Odense en betydelig højere andel af ledighedsydelsesmodtagere, som over tid opnår ansættelse i fleksjob. Mens halvdelen typisk har et fleksjob i Odense 3½ år efter den første visitering til fleksjob, så gælder det kun ca. 30 pct. af målgruppen i sammenligningskommunerne og i hele landet, jf. Figur 25.

Tilsvarende er ca. 20 pct. af målgruppen i sammenligningskommunerne og på landsplan efter 3½ år ”ledige” på ledighedsydelse – mens dette kun gælder 8 pct. i Odense.

Endelig er antallet af ledighedsydelsesmodtagere, der ender på førtidspension i løbet af 3½ år også lavere i Odense (28 pct.) i forhold til sammenligningskommunerne og i hele landet, hvor gennemsnitligt 1/3 af gruppen førtidspensioneres.

Samlet indikerer opgørelsen, at Odense Kommune i perioden har haft succes med at understøtte ledighedsmodtagere i at opnå og fastholde ansættelse i fleksjob.

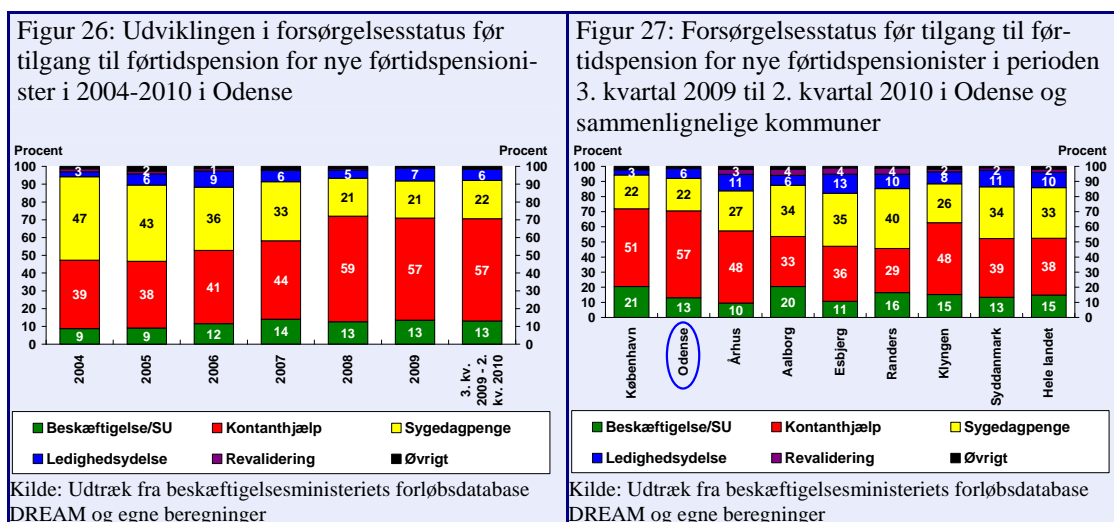
4.4. Borgernes vej til førtidspension

De fleste personer, der tilgår førtidspension kommer enten fra et forløb på kontanthjælp eller fra et forløb på sygedagpenge.

I Odense var således 57 pct. af førtidspensionisterne på kontanthjælp og 22 pct. på sygedagpenge, inden de blev tilkendt førtidspension, jf. figur 26. Derudover kom 6 pct. fra ledighedsydelse og 13 pct. var ikke på nogen ydelse inden tilgang.

I løbet af de seneste år har andelen, der tilgår førtidspension fra kontanthjælp, været stigende i Odense – fra et niveau på 40 pct. i 2004-2006 til et niveau på knap 60 pct. i 2008-2010, jf. figur 26.

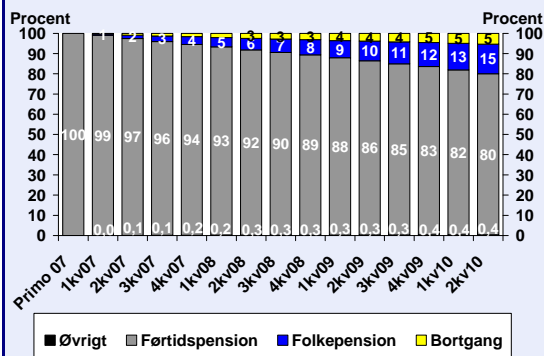
Tilgangen fra kontanthjælp til førtidspension er samtidig også markant højere i Odense end i sammenligningskommunerne og på landsplan, hvor ca. knap 40 pct. kommer fra kontanthjælp, jf. Figur 27.

Når der først er bevilget førtidspension er det yderst sjældent, at personen skifter ydelser herfra.

Blandt de ca. 9.900, som modtog førtidspension i Odense i begyndelsen af 2007 modtager langt hovedparten (80 pct.) fortsat førtidspension 3½ år senere i 2010, jf. figur 28. Den resterende del af gruppen er enten overgået til folkepension eller er døde.

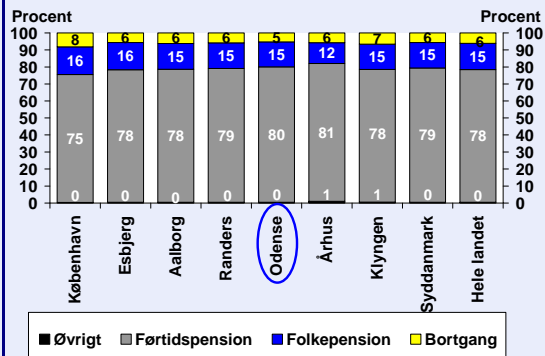
Figur 28: Modtagere af førtidspension primo 2007 i Odense og deres status kvartal for kvartal herefter N=9.903

Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger.

Anm.: Status opgjort ultimo hvert kvartal

Figur 29: Forsørgelsesstatus 2. kv. i 2010 for borgere, der modtog førtidspension primo 2007 i Odense og sammenlignelige kommuner

Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger.

Førtidspension udgør dermed om nogen en ”permanent” ydelse, hvilket også bekræftes, af at det tilsvarende mønster også gør sig gældende i øvrige kommuner og på landsplan som helhed, jf. Figur 29.

4.5. Tilgang af kontanthjælpsmodtagere

Kontanthjælpsmodtagerne udgør som nævnt 57 pct. af tilgangen til førtidspension i Odense. For at belyse borgernes vej til førtidspension, kan der derfor med fordel ses på kontanthjælpsmodtagerne og deres bevægelser.

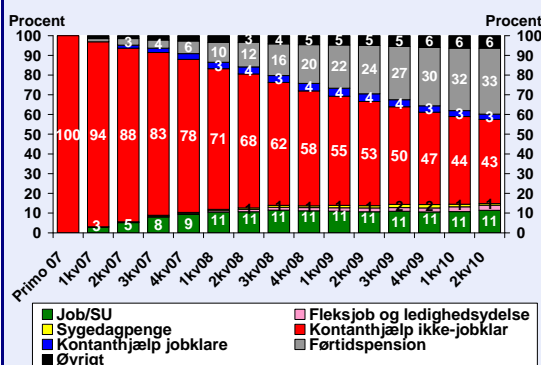
Her bør der i første omgang skelnes mellem de jobklare og de ikke-jobklare (indsatklare og midlertidigt passive), idet der er stor forskel på disse gruppers tilgang til førtidspension. De jobklare overgår naturligvis kun i meget begrænset omfang til førtidspension, og her adskiller Odense Kommune sig kun minimalt fra andre kommuner.

For de insatklare og midlertidigt passive er risikoen for at ende i permanent forsørgelse imidlertid væsentligt større.

I figur 30 er vist de ca. 4.000 insatklare og midlertidigt passive kontanthjælpsmodtagere i Odense fra begyndelsen af 2007, og hvilke ydelser de er på i 3½ år senere i 2. kvartal 2010.

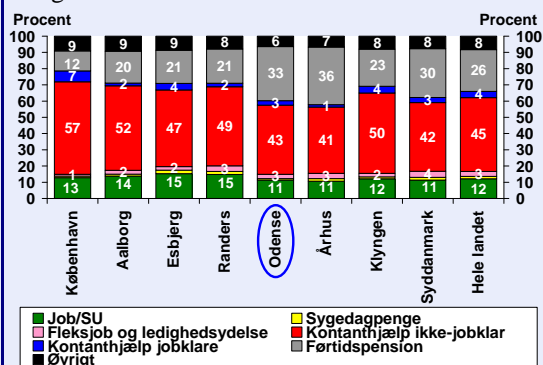
Efter en periode på 3½ år er ca. en tredjedel af de oprindelige kontanthjælpsmodtagere overgået til førtidspension. Kun 11 pct. er kommet i arbejde eller uddannelse, mens den største gruppe (43 pct.) stadigvæk er på kontanthjælp, jf. figur 30.

Figur 30: Indsatsklare og midlertidigt passive kontanthjælpsmodtagere primo 2007 i Odense og deres status kvartal for kvartal herefter N=4.014

Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger.
Anm.: Status opgjort ultimo hvert kvartal

Figur 31: Forsørgelsesstatus 2. kv. 2010 for indsatsklare og midlertidigt passive kontanthjælpsmodtagere primo 2007 i Odense og sammenlignelige kommuner

Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger.

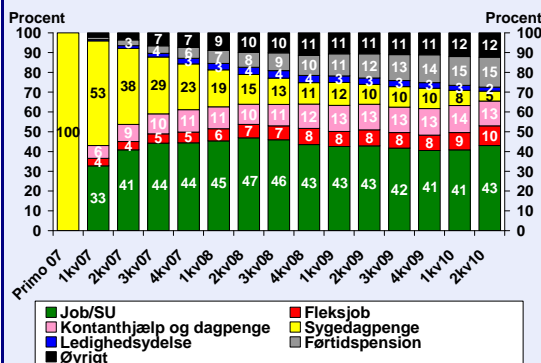
I Odense er det en højere andel af de ikke-jobklare kontanthjælpsmodtagere, som ender med at modtage førtidspension. Således ender 23 pct. af kontanthjælpsmodtagerne på førtidspension i sammenligningskommunerne mod 33 pct. i Odense, jf. figur 31.

4.6. Tilgang af sygedagpengemodtagere

En femtedel af de borgere, der overgår til førtidspension, kommer fra et ydelsesforløb på sygedagpenge. Forløb på sygedagpenge er dermed – udover kontanthjælp – en væsentlig kilde til førtidspensionering i Odense og i øvrige kommuner.

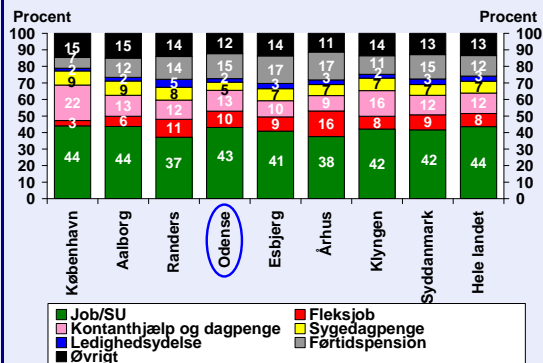
Blandt de ca. 3.300 som modtog sygedagpenge i Odense fra begyndelsen af 2007 var der 15 pct., som 3½ år efter modtog førtidspension, jf. figur 32. Samtidig var 12 pct. kommet i fleksjob eller modtog ledighedsydelse. Samlet set var der således 27 pct. af sygedagpengemodtagerne, som efter 3½ år, var overgået til permanent offentlig forsørgelse.

Figur 32: Sygedagpengemodtagere primo 2007 i Odense og deres status kvartal for kvartal herefter N=3.349

Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger.
Anm.: Status opgjort ultimo hvert kvartal

Figur 33: Forsørgelsesstatus i 2. kv. 2010 for borgere der modtog sygedagpenge primo 2007 i Odense og sammenlignelige kommuner

Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger.

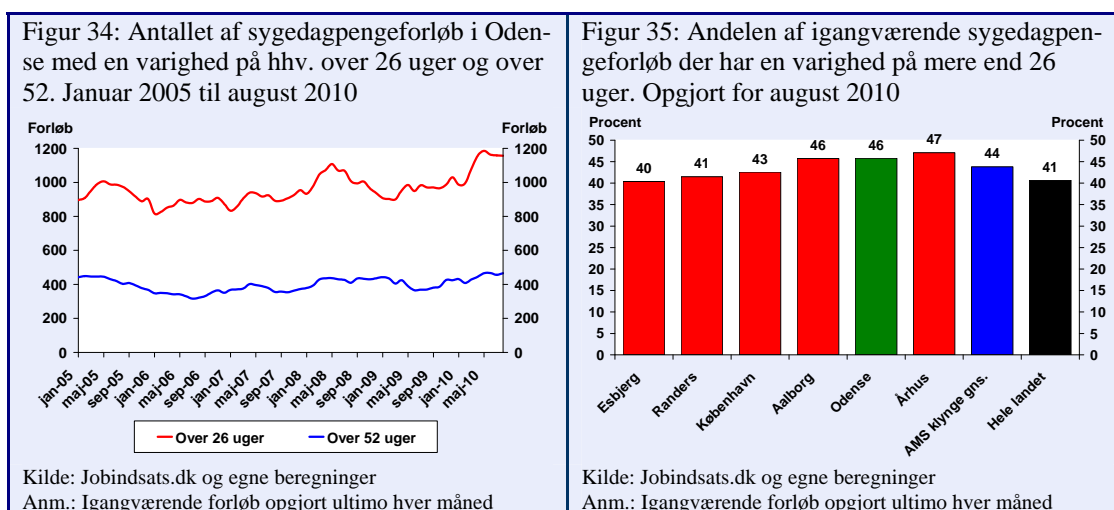
Selvom der er 43 pct. af sygedagpengemodtagerne som over en årrække vender tilbage til beskæftigelse eller uddannelse er det altså en forholdsvis stor, som ender på en permanent forsørgelsesydelse.

Der er tale om en udfordring, som Odense Kommune deler med de øvrige sammenligningskommuner, hvor tilgangsmønsteret er nogenlunde det samme, idet andelen som førtidspensioneres i Odense er en smule højere end gennemsnittet, jf. Figur 33.

For at imødegå at et stigende antal personer overgår til permanente forsørgelsesydelser er det derfor vigtigt at have fokus på at begrænse varigheden af sygedagpengeforløb. Varigheden af sygedagpengeforløb har således stor betydning for risikoen for en senere overgang til permanent forsørgelsesydelser. Jo længere forløb – desto større risiko for, at den syge overgår til permanent forsørgelse.

I Odense er antallet af længerevarende sygedagpengeforløb steget de senere 1-2 år, jf. Figur 34. Stigningen har særligt fundet sted for forløb med en varighed over 26 uger, mens udviklingen i antallet af forløb over 52 uger har været mere jævn.

Set i forhold til sammenligningskommuner og gennemsnittet for hele landet har Odense en højere andel af længerevarende sygedagpengeforløb, jf. Figur 35.

Det stigende antal sager med en varighed over 26 uger øger risikoen for, at der fremadrettet i Odense kan ske en vækst i antallet af personer med langvarige sygeforløb, herunder forløb som forlænges efter 52 uger og som samtidig kan føre til en stigende tilgang til de permanente forsørgelsesydelser.

4.7. Typologier af borgere i risiko for permanent forsørgelse

For at forebygge, at borgere kommer på permanent forsørgelse, er det vigtigt at kunne tegne et billede af, hvilke grupper af borgere - der i dag er på kontanthjælp eller sygedagpenge - der typisk risikerer at ende på permanente forsørgelsesydelse. Det vil sige, hvad karakteriserer typisk de borgere, som kan være på vej mod en permanent forsørgelsesydelse.

Perspektivet er, at jo mere sikker og tidlig kommunen kan identificere disse grupper, desto mere effektivt kan der tilrettelægges og gennemføres en indsats, der forebygger at borgerne rent faktisk ender på en permanent ydelse. Der er derfor i forbindelse med analysen udarbejdet bud på typologier for, hvad der typisk karakteriserer borgere, der er i risiko for at ende på permanente forsørgelsesydelse.

Typologierne er udarbejdet på baggrund af den registerbaserede analyse, resultaterne fra sagsgennemgangen og de gennemførte interviews - samt de målgruppe- og indsatsdrøftelser, som blev gennemført på seminardagen.

Der er i typologierne sat fokus på at beskrive:

- Objektive karakteristika for personerne
- Barrierer i forhold til at finde ordinær beskæftigelse hos personerne
- Ressourcer i forhold til at finde ordinær beskæftigelse hos personerne

Objektive karakteristika

Der er identificeret en række objektive karakteristika, der kan medvirke til at udpege, beskrive og opdele de personer, der vil kunne komme til at modtage - eller som allerede i dag modtager - permanente offentlige forsørgelsesydelse. Objektive karakteristika er eks.: alder, køn, uddannelsesbaggrund, tidligere forsørgelse, mv.

Barrierer i forhold til at finde ordinær beskæftigelse

Der er i typologiseringen fokus på, hvilke barrierer, der gør det vanskeligt for personerne at opnå ordinær beskæftigelse. Et overblik over barrierer er vigtigt for at kunne formulere hvilke resultater, der skal opnås for grupperne og for at kunne tilrettelægge en målrettet indsats. Barrierer kan typisk opstå i forbindelse med personens sygdom, men det skal i den sammenhæng bemærkes, at samme sygdom og samme diagnose kan udgøre en højest forskellig barriere for forskellige personer. Samme type af sygdom kan i forskellige sager have større eller mindre betydning for den pågældende persons arbejdsevne.

Ressourcer i forhold til at finde ordinær beskæftigelse

Udover at fokusere på barrierer fokuserer typologierne på de enkelte undergruppers ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet og til at finde ordinær beskæftigelse. Et fokus på og et overblik over ressourcer er vigtigt for at kunne formulere hvilke resultater, der skal opnås for grupperne og for at kunne tilrettelægge en målrettet indsats. Det er via en identifikation og udvikling af borgerens ressourcer, at en truende udvikling frem mod permanent forsørgelse, skal vendes.

Ressourcer kan f.eks. være uddannelse, tidligere arbejdserfaring, faglige kompetencer, personlige og sociale kompetencer, netværk, familie og lignende, som på for-

skellig vis kan bringes i spil i forsøget på at åbne andre muligheder end permanent offentlig forsørgelse for undergrupperne. Også udsigten til mange år tilbage på arbejdsmarkedet betegnes som en vigtig ressource.

Bud på typologier for borgere der er i risiko for permanent forsørgelse

Med afsæt i ovennævnte overvejelser er der nedenfor beskrevet otte undermålgrupper (typologier) for, hvad der typisk karakteriserer borgere, der er i risiko for at ende på permanent forsørgelsesydelse. De otte typologier favner ikke alle situationer og er ikke gensidigt udelukkende. Der kan derfor være borgere på vej mod en permanent forsørgelsesydelse, som ikke entydigt hører til i nogen af undergrupperne eller som kan placeres i flere af grupperne.

Gruppe 1: Faglærte/ufaglærte med fysiske lidelser

Borgere i gruppen er karakteriseret ved typisk at være over 40 år, de er som regel faglærte eller ufaglærte, og de har forskellige fysiske lidelser, som oftest hænger sammen med nedslidning i deres hidtidige erhverv.

Undergruppen indeholder mange sygedagpengemodtagere, og der tegner sig et billede af denne undergruppe som personer, der enten har haft hårdt, fysisk krævende arbejde igennem en længere årrække eller personer, som har været igennem et længere sygeforløb.

Karakteristika	Barrierer	Ressourcer
<ul style="list-style-type: none"> Faglærte/ufaglærte Etnisk dansk baggrund 40 år eller ældre Kommer fra job Er på sygedagpenge 	<ul style="list-style-type: none"> Fysisk nedslidte Lidelser i bevægeapparatet Sygdomme i de indre organer eller andre alvorlige fysiske sygdomme Psykiske vanskeligheder støder til efter en periode med sygdom Svære at motivere til jobskift eller uddannelse 	<ul style="list-style-type: none"> Lang erhvervserfaring Uddannelse Netværk på arbejdsmarkedet Positiv arbejdsidentitet Godt personligt netværk, (men ikke nødvendigvis støtte i familien til udvikling)

Analysen tyder på, at en stor tilgang til permanente forsørgelsesydelse kommer fra denne gruppe. I sagsgennemgangen udgjorde gruppen af personer med lidelser i bevægeapparatet som hoveddiagnose omkring 40 %, hvortil kom de, som havde andre, fysiske lidelser – omkring 25 %.

Gruppe 2: Kvinder med diffuse trætheds- og smertelidelser eller depression

Gruppen består af kvinder over 30 år, der lider af angst, depression, stress eller diffuse smertelidelser.

Denne gruppe anslås at udgøre omkring 25 % af alle sager i sagsgennemgangen - med forbehold for, at indberetningerne er præcise i forhold til det forholdsvist omfattende diagnoseskema, som blev anvendt. I alt var der 37 % af sagerne, hvor hoveddiagnosen angaves at være ”psykiske lidelser”, hvori den her gennemgåede gruppe indgår.

Karakteristika	Barrierer	Ressourcer
<ul style="list-style-type: none"> • Kvinder over 30 år • Har ofte haft en ustabil tilknytning til arbejdsmarkedet gennem flere år • Er ofte på sygedagpenge med forudgående ledighed 	<ul style="list-style-type: none"> • Angst/ depression • Stress og nervøse tilstande • Personlig usikkerhed • Diffuse smertelidelser/ fibromyalgi • Kan være ofre for mobning • Ønsker at få lov at være i fred og er ikke motiveret for aktivitet 	<ul style="list-style-type: none"> • Har ofte uddannelse • Har haft erhvervsmæssig tilknytning og kender spillereglerne på en arbejdsplads • Har familie, men ikke nødvendigvis støtte til udvikling • De yngste i gruppen har potentielt mange år tilbage på arbejdsmarkedet • Stiller høje krav til arbejdets udførelse og kvalitet

Diffuse trætheds- og smertelidelser eller depression lægges i langt højere grad til grund for førtidspensionering af kvinder end mænd. Kun 8 mænd fik tilkendt førtidspension på baggrund af diagnosticeret fibromyalgi i 2007-2008, imens antallet af tilkendelser til kvinder på samme grundlag var 404. Samme kønsmæssige forskel kan – om end i mindre udpræget grad - ses i diagnoserne for emotionel ustabilitet, angsttilstand, mv.¹

I interviews og på seminardagen blev gruppen karakteriseret som svær at udvikle og gennemføre tilbud til – blandet andet, fordi tilbuddet kræver et veludviklet samarbejde med behandlingssystemet. Det blev i den sammenhæng bemærket, at gruppen ofte ”fredes” i behandlingssystemet i forhold til en beskæftigelsesrettet indsats, og at der i øvrigt er lange ventetider på psykologbehandling for f.eks. angst og stress.

Personerne i målgruppen vil ofte ikke være tilskyndet til aktivitet og udvikling af deres beskæftigelsesmæssige ressourcer af andre end jobcentret. Måske næsten tvært i mod – personen selv, familien, behandlingssystemet og eventuelt den faglige organisation vil ofte anse forslag og krav om aktivitet som nytteløse og krænkende.

Gruppe 3: Indvandrere med anden etnisk baggrund end dansk

Gruppen er karakteriseret ved at bestå af indvandrere i aldersgruppen 30-60 år med lange perioder på kontanthjælp, typisk uden uddannelse, dårlige dansk kundskaber, begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet og forskellige psykiske lidelser.

Der er i sagsgennemgangen ikke fokuseret specifikt på etnicitet. Men personer med anden etnisk baggrund end dansk fylder i antallet af nytilkendegivelser af førtidspension, og i de gennemførte interviews er det klarlagt, at denne gruppe ”fylder” i forhold til, hvem der vurderes at være i risiko for permanent forsørgelse.

Det angives derudover i interviewene, at der ikke findes helt relevante tilbud til undergruppen. Tilbud skal være fokuseret på at overkomme såvel personens eventuelle smerteklager og en manglende motivation.

¹ DA: Førtidspension og fleksjob, juni 2009, s. 24

Karakteristika	Barrierer	Ressourcer
<ul style="list-style-type: none"> • Fra 30-60 år • Indvandrere med anden etnisk baggrund end dansk (både vestlig og ikke-vestlig) • Over 5 år på kontanthjælp • Flest kvinder 	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen uddannelse eller grundskole/ ungdomsuddannelse som højeste uddannelse • Stress/nervøsitet eller angst/depression – evt. smerteklager • Dårlige dansk kundskaber • Begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet i DK • Ingen positiv arbejdsidentitet – ser ikke sig selv som en del af arbejdsmarkedet • Klientgørelse, følgevirkninger af langvarige sagsforløb 	<ul style="list-style-type: none"> • Familie og netværk – men ofte begrænset støtte til udvikling • En vis erhvervmæssig tilknytning • De yngste i gruppen har potentielt mange år tilbage på arbejdsmarkedet

Gruppe 4: Mænd med misbrugsproblemer

Gruppen er karakteriseret ved at bestå af mænd – oftest over 40 år - med misbrug af alkohol og/eller stoffer og typisk længere forløb på offentlig forsørgelse.

Karakteristika	Barrierer	Ressourcer
<ul style="list-style-type: none"> • Faglærte/ufaglærte – sjældent højere uddannet • Etnisk dansk baggrund • 40 år eller ældre • En del kommer fra en skiftende erhvervmæssig karriere med mange afbrudte beskæftigelsesforhold • Er på kontanthjælp • Misbrug af alkohol og/eller stoffer 	<ul style="list-style-type: none"> • Misbrug som efterhånden er uforeneligt med job • Fysisk og psykisk nedslidte • Psykiske vanskeligheder støder til efter en periode på offentlig forsørgelse • Evt. sygdomme i de indre organer eller andre alvorlige fysiske sygdomme • Isolation - beskæftigelsesmæssigt og personligt 	<ul style="list-style-type: none"> • En vis erhvervs erfaring • Evt. uddannelse • Har i starten af forsørgelsesperioden bevaret et netværk på arbejdsmarkedet • Har i udgangspunktet en positiv arbejdsidentitet • Har indledningsvis et personligt netværk, hvor normen er, at man er i job

Misbrugsproblemer danner baggrund for førtidspensionering af væsentligt flere mænd end kvinder. I 2007-2008 var tallene for førtidspensionering på grundlag af skadeligt forbrug af alkohol, blandingsmisbrug og alkoholafhængighed således hhv. 752 for mænd og 245 for kvinder².

Data om gruppens størrelse er ikke identificerbare i sagsgennemgangen, og i forhold til de gennemførte interviews trænger gruppen sig ikke særligt på som en, der fylder meget eller mangler tilbud. Omvendt er man ikke specielt opmærksom på enkeltindividerne i gruppen, når de indleder deres kontanthjælpsforløb, og de vil på den måde ofte være kommet langt i deres deroute og dermed meget tæt på en permanent ydelse, før man for alvor identificerer dem som værende i risikogruppen.

²

Ankestyrelsen: Førtidspensioner: Årsstatistik 2009, s. 27

Gruppe 5: Unge med psykiske lidelser, eksklusiv psykotiske lidelser

Gruppen er karakteriseret ved at bestå af unge under 30 år med psykiske lidelser (eksklusiv psykotiske lidelser), de er ofte faldet fra uddannelse, har et begrænset netværk, har begrænset erfaring fra arbejdsmarkedet, og der er ofte en grad af misbrug.

Karakteristika	Barrierer	Ressourcer
<ul style="list-style-type: none">• Under 30 år gamle• Lever ofte isoleret• Er ofte faldet ud af uddannelsessystemet uden at have færdiggjort en uddannelse	<ul style="list-style-type: none">• Ramt af psykiske lidelser - eksklusiv psykotiske lidelser• Ingen eller meget begrænset erfaring fra arbejdsmarkedet• En vis grad af misbrugsproblemer• Begrænset selvtillid	<ul style="list-style-type: none">• Interesser, der kan opdyrkes og føres over i egentlig uddannelse• Har ofte gennemført en gymnasial uddannelse• Har mange år tilbage på arbejdsmarkedet

Gruppen af unge med psykiske lidelser er særligt interessant ud fra et ressourcemæssigt perspektiv, fordi personerne i den potentielt har mange år tilbage på arbejdsmarkedet. Gruppen er kun meget svagt repræsenteret i de registerbaserede analyser – der er få unge på permanente ydelser, og de, der får en sådan ydelse, har enten alvorligere psykiske lidelser eller er psykisk udviklingshæmmede.

Omvendt fylder denne gruppe af unge en del i bevidstheden i jobcentret, fordi perspektiverne for gruppen er negative. Dele af gruppen beskrives som tidligere ”curlingbørn”, som ikke er rustet til at møde modgang, og som derfor bliver slået helt ud af f.eks. dårlige karakterer på en uddannelse.

Det angives i de gennemførte interviews, at der mangler behandlingstilbud i sundhedssystemet, som kan modtage gruppen, og som kan kombineres med en beskæftigelsesmæssig indsats.

Gruppe 6: Flygtninge med posttraumatisk stresslidelse (PTSD)

Personerne i gruppen har i mange tilfælde erfaring fra arbejdsmarkedet i såvel Danmark som hjemlandet (gælder f.eks. flygtninge fra Ex-Jugoslavien). Disse kan, efter at have fungeret godt i årevis, blive invalideret af PTSD, udløst af relativt banale hændelser såsom mindre arbejdsulykker.

Karakteristika	Barrierer	Ressourcer
<ul style="list-style-type: none">• Har haft flygtningestatus	<ul style="list-style-type: none">• Posttraumatisk stress – eller lignende lidelse, hvor tidligere belastninger invaliderer personen efterfølgende	<ul style="list-style-type: none">• Ofte mangeårig tilknytning til arbejdsmarkedet – såvel i hjemlandet som i Danmark• Gode dansk kundskaber• Ofte et velfungerende socialt netværk

Denne undermålgruppe udgør 9 % af sagerne i sags gennemgangen, og beskrives i de gennemførte interviews som meget vanskelige at arbejde med i forhold til at vende en truende udvikling frem mod en permanent forsørgelsesydelse. De pågældende personer kan ikke mobilisere deres ressourcer, og behandlingsmulighederne er sparsomme, ligesom der er lang ventetid, som der generelt er for personer med psykiske lidelser.

Gruppe 7: Personer med svære sindslidelser

Gruppen består af personer med svære sindslidelser og adskiller sig blandt andet på den måde fra gruppe 5. Personerne i gruppen er ofte unge og familien og den unge har ofte tidligere haft sag i familieafdelingen. De fleste i gruppen har haft deres lidelse siden barndommen. Ankestyrelsen fandt i 2009, at 4 ud af 5 unge, som får tilkendt førtidspension, får det på baggrund af en psykisk lidelse³.

Karakteristika	Barrierer	Ressourcer
<ul style="list-style-type: none"> • Er ofte unge og sag kommer typisk fra Familieafdelingen • Har diagnose på en psykisk sygdom inden det fyldte 18. år 	<ul style="list-style-type: none"> • Psykisk sygdom, f.eks.: <ul style="list-style-type: none"> ○ Psykoser ○ Bipolar sygdom (maniodepressiv sygdom) • Skizofreni 	<ul style="list-style-type: none"> • Mange år tilbage på arbejdsmarkedet

Gruppen udgør ca. 12 % af sagerne i sags gennemgangen. Gruppen vurderes at være meget vanskelig at gennemføre en beskæftigelsesmæssig indsats for, før en behandling er igangsat og er virksom. Også for denne gruppe er det en udfordring for jobcentret, at behandlingstilbuddene vurderes at være sparsomme.

Gruppe 8: Unge med alvorligt fysisk og/ eller psykisk handicap

Karakteristika	Barrierer	Ressourcer
<ul style="list-style-type: none"> • Helt unge med handicap, der åbenlyst gør dem ude af stand til at forsørge sig selv 	<ul style="list-style-type: none"> • Alvorlige fysiske og psykiske handicaps: <ul style="list-style-type: none"> ○ Infantil autisme ○ Downs syndrom ○ Udviklingshæmning ○ Dissemineret sclerose • Hjerneskader, mv. 	<ul style="list-style-type: none"> • Støttende, personligt netværk

Gruppen udgør ca. 4 % af sagerne i sags gennemgangen. Gruppen vurderes ikke at have potentiale i forhold til at opnå erhvervmæssig tilknytning.

³

Ankestyrelsen: Førtidspensioner: Årsstatistik 2009, s. 27

5. Indsatsen for at begrænse permanent forsørgelse

På baggrund af ovenstående afsnit sættes i det følgende fokus på jobcenterets indsats for at begrænse tilgangen af borgere til de permanente forsørgelsesydelse. Indsatsen er belyst gennem den registerbaserede analyse og udvalgte data fra sags gennemgangen, interviews og de afviklede seminarer.

Sags gennemgangen er afrapporteret i sin helhed i et særskilt notat af den 20. december 2010: ”Permanente forsørgelses ydelser i Jobcenter Odense – opsamling af sags gennemgang og interviews”.

De forskellige analyse- og udviklingsaktiviteter viser følgende hovedresultater:

Erhvervsrettet indsats - aktivering og tilbud

- Odense Kommune ligger bedre end flere af de andre store byer i forhold til anvendelsen af virksomhedsrettede aktiveringsforløb til de to grupper, der er de vigtigste fødekilder til permanent forsørgelse - kontanthjælpsområdet og sygedagpengområdet. Odense Kommune ligger imidlertid noget under landsgennemsnittet og der vurderes derfor at være mulighed for at udvide anvendelsen af virksomhedsrettede tilbud.
- Odense Kommune anvender i stigende omfang aktivering af sygedagpengmodtagere – og en faldende andel af aktiveringen er virksomhedsrettet
- I forhold til de borgere, som tilkendes en permanent ydelse anvendes virksomhedsrettede mindre end for øvrige borgere, og der er færre deltidssygemeldinger
- Odense Kommune ligger en smule under landsgennemsnittet i forhold aktiveringsgrad for de indsatsklare kontanthjælpsmodtagere
- Analysen viser, at de eksisterende tilbud og metoder ikke altid i tilstrækkelig omfang matcher alle grupper af borgere der er i risiko for permanent forsørgelses ydelser. Analysen viser også, at en række borgerne er uden tilbud i lange perioder, og der er peget på, at der mangler tilbud til visse typer af borgere.
- Odense Kommunes brug af delvise raskmeldinger til sygedagpengmodtagere er stigende og stort set på linje med gennemsnittet for hele landet og sammenligningskommunerne
- Odense Kommune tilkender kun i mindre grad førtidspension uden en forudgående arbejdsmarkedsrettet foranstaltning

Sagsbehandling, samarbejde og koordination

- Analysen viser, at der ikke altid sker en tilstrækkelig tidlig identifikation og indsats for de borgere som er i risiko for at ende på permanent forsørgelse
- Analysen viser, at sagsbehandlingen kan svækkes af, at der er for megen fokus på borgernes barrierer og begrænsninger – og for lidt fokus på borgerens udviklingsmuligheder og potentiale. Analysen viser samtidig, at mange af de borgere der ender på permanente forsørgelses ydelser har en række ressourcer. Eksempelvis har en meget stor gruppe af de sygedagpengmodtagere, som ender på en permanent ydelse, en forudgående uddannelse og lang erhvervs erfaring
- Analysen viser, at Odense Kommune relativt sjældent tilbyder de borgere, der ender på en permanent ydelse, støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber, personlig assistance og lignende, mens det endnu er en mulighed. D.v.s. før sagsbehandlingen tydeligvis begynder at rette sig mod bevilling af en permanent forsørgelses ydelse.
- Analysen viser, at der i en række situationer er problemer med at få den beskæftigelsesrettede indsats i jobcentret til at køre parallelt med en udredning og behandling i den sundhedssystemet – sygehuse, speciallæger, psykologer, praktiserende læger

5.1. Arbejdsmarkedsrettede tiltag forud for førtidspension

Jobcenterets indsats for at nedbringe antallet af personer som modtager førtidspension handler i høj grad om at reducere tilgangen til førtidspension, da det er yderst vanskeligt for jobcenteret at påvirke antallet af personer, som allerede modtager pension, jf. afsnit 4.4. oven for.

Det er derfor et afgørende fokus for jobcenteret at støtte personer med nedsat arbejdsevne til at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet og sikre at så få som mulig ender i en situation, hvor førtidspension er eneste udvej.

Som det er fremgået i ovenstående afsnit er det desuden personer på kontanthjælp, sygedagpenge og ledighedsydelse, som har risiko for at ende som modtager af førtidspension.

En indsats for at mindske antallet af personer på førtidspension, handler derfor i høj grad om en beskæftigelsesrettet indsats for disse målgrupper.

I Tabel 5 neden for er vist en oversigt over de foranstaltninger, som Odense Kommune har igangsat umiddelbart inden en førtidspensionering. Opgørelsen er baseret på kommunens egne indberetninger til Ankestyrelsen.

Tabel 5: Fordeling af arbejdsmarkedsrettede foranstaltninger til førtidspensionister umiddelbart inden tilkendelsen af førtidspension

Arbejdsmarkedsrettede foranstaltninger	Odense				2010	
	2007	2008	2009	2010	Klyngen	Hele landet
Ingen foranstaltninger	18%	14%	14%	13%	23%	24%
Arbejdsprøvning	29%	24%	22%	21%	23%	23%
Erhvervsmodnende/afklarende aktiviteter	9%	8%	7%	6%	8%	9%
Uddannelse som foranstaltning	1%	2%	1%	1%	2%	2%
Optræning hos arbejdsgiver	3%	2%	3%	3%	4%	4%
Hjælp til selvstændig virksomhed	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Fleksjob	12%	7%	8%	7%	10%	11%
Skånejob	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Beskyttet beskæftigelse	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Aktivering - lov om socialpolitik	8%	5%	3%	3%	4%	4%
Aktivering - lov om arbejdsmarkedspolitik	9%	24%	29%	35%	11%	10%
Aktivering - lov om integration	0%	1%	0%	0%	0%	0%
Andre foranstaltninger	11%	13%	12%	11%	14%	12%

Kilde: Tal fra Ankestyrelsen og egne beregninger

Anm.: Tallet for 2010 er beregnet som et gennemsnit af 1. og 2. kvartal.

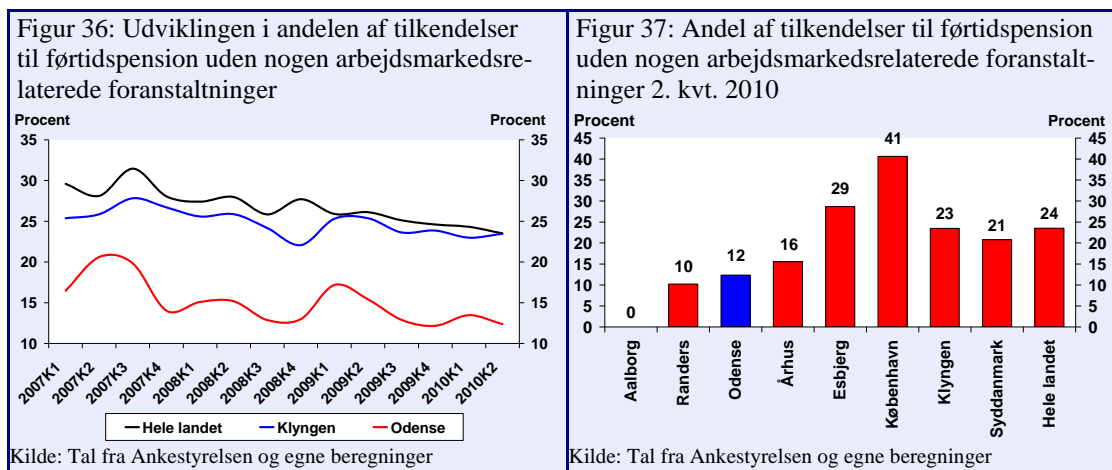
De hyppigste foranstaltninger, som igangsættes i Odense Kommune er aktivering, arbejdsprøvning og fleksjob jf. tabel 5. I forhold til sammenligningskommunerne og landsgennemsnittet benytter Odense i markant højere omfang aktivering, men til gengæld i mindre omfang arbejdsprøvning og fleksjob.

For ca. 13 pct. af nytilkendelserne til førtidspension i Odense, gælder det, at der ikke blev foretaget nogen arbejdsmarkedsrettede foranstaltninger umiddelbart inden tilkendelsen. Dette niveau er lavere end landsgennemsnittet og gennemsnittet i sammenligningskommuner, der ligger på henholdsvis 24 og 23 pct.

Selvom der kan være situationer, hvor en førtidspensionering kan gennemføres uden forudgående foranstaltninger – f.eks. ved meget livstruede borgere – så må det vur-

deres som positivt, at der i Odense i højere grad gennemføres foranstaltninger forud for en gennemførelse af pension end i øvrige kommuner.

Andelen af førtidspensionister, der ikke blev omfattet af arbejdsmarkedsrettede foranstaltninger, har samtidig været faldende i Odense de seneste par år – fra et niveau på 18 pct. i 2007 til 12 pct. i 2010 jf. figur 36.

Når bortses fra Randers og Aalborg har Odense samtidig den laveste andel af nye førtidspensionister, som ikke har oplevet arbejdsmarkedsrettede foranstaltninger, blandt sammenligningskommunerne. Til sammenligning er den tilsvarende andel i København på 41 pct., jf. figur 37.

Sagsgennemgangen har vist tilsvarende resultater:

- Tendensen genfindes i sagsgennemgangen, hvor det kun var henholdsvis 5 og 10 % af sygedagpengemodtagerne og kontanthjælpsmodtagerne, som ikke havde modtaget tilbud, inden en permanent ydelse blev tilkendt.

5.2. Aktive tilbud til modtagere af ledighedsydelse

Et andet vigtigt fokus i jobcenteret indsats for at reducere tilgangen til førtidspension er, at understøtte fleksjobvisiterede i at opnå ansættelse og fastholde et fleksjob.

Det er således centralt, at ledighedsydelsesmodtagere, som mangler et fleksjob, ikke oplever længerevarende passive ydelsesforløb, hvilket kan øge risikoen for at den enkelte øger afstanden til arbejdsmarkedet og nærmer sig en situation med førtidspension.

I forhold til sammenligningskommunerne har Odense Kommune set over en årrække en forholdsvis høj andel af de fleksjobvisiterede, som ansættes i et fleksjob, jf. afsnit 4.3. oven for.

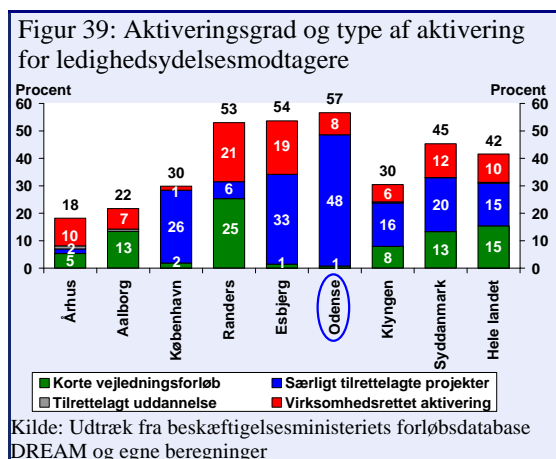
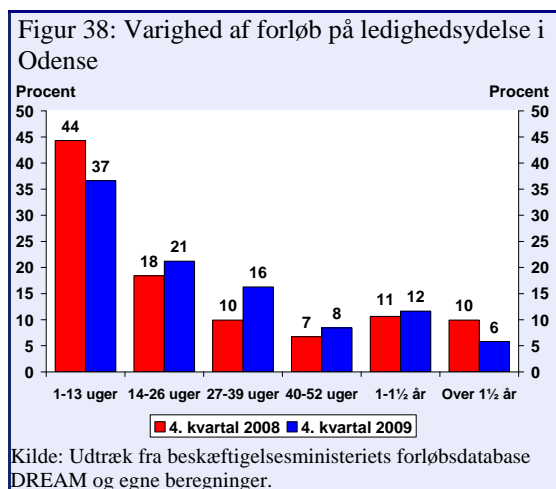
Indsatsen i forhold til modtagere af ledighedsydelse handler om at nedbringe varigheden af forløbene og sikre at modtagerne kommer i fleksjob. Målet er at fastholde modtagernes tilknytning til arbejdsmarkedet.

I 2009 er forløbene i Odense Kommune generelt blevet lidt længere end de var i 2008, jf. figur 38. I 2009 er det således kun 37 pct. af forløbene, der varede mindre end 13 uger mod 44 pct. i 2008. Samtidig er der kommet flere forløb, der varer mellem 14 uger og 1½ år i 2009.

Udviklingen afspejler blandt andet den konjunkturelle situation i perioden, hvor finanskrisen har gjort det vanskeligere at blive ansat i og at fastholde fleksjob.

I Odense Kommune aktiveres ledighedsydelsesmodtagerne i 57 pct. af ydelsesperioden, jf. figur 39. Det er en højere aktiveringsgrad end gennemsnittet i både sammenligningskommunerne og hele landet.

Aktiveringen af ledighedsydelsesmodtagerne vurderes at kunne give gode resultater, hvis aktivering involverer forløb på virksomheder. I Odense er ledighedsydelsesmodtagerne i virksomhedsrettet aktivering i 8 pct. af ydelsesperioden. Det er højere end gennemsnittet i sammenligningskommunerne, men lavere end i hele landet.

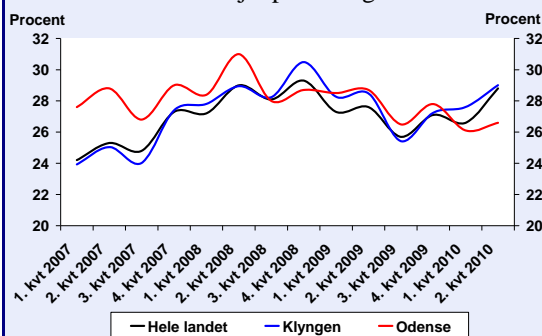

5.3. Indsatsen for indsatsklare kontanthjælpsmodtagere

Indsatsen for kontanthjælpsmodtagere, der er i risiko for at overgå til permanent forsørgelse, handler i høj grad om via aktive tilbud at bidrage til at den enkelte kommer tættere på arbejdsmarkedet. Indsatsen er samtidig rettet mod den del af kontanthjælpsmodtagere, som typisk har en længere vej tilbage til arbejdsmarkedet, dvs. de indsatsklare kontanthjælpsmodtagere.

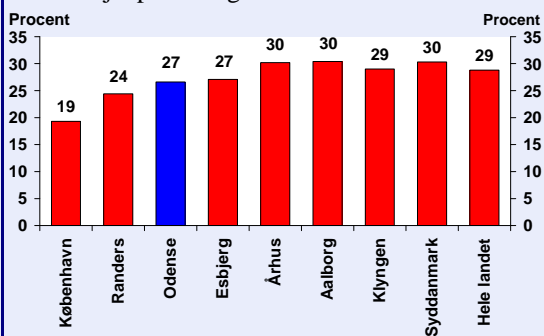
I Odense har aktiveringsgraden i forhold til indsatsklare kontanthjælpsmodtagere været let faldende siden 2. kvartal 2008, jf. figur 40.

Figur 40: Udviklingen i aktiveringsgraden for indsatsklare kontanthjælpsmodtagere

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Aktiveringsgraden for klyngen er beregnet som et simpelt gennemsnit

Figur 41: Aktiveringsgraden for indsatsklare kontanthjælpsmodtagere 2. kv. 2010

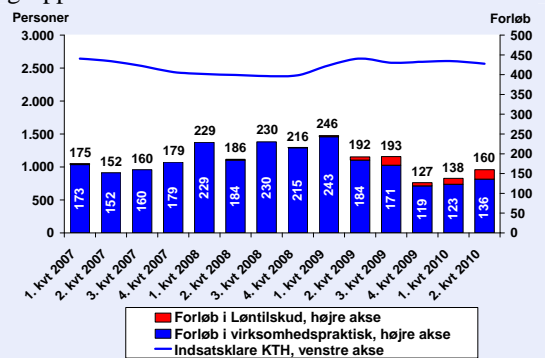
Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Aktiveringsgraden for klyngen er beregnet som et simpelt gennemsnit

Aktiveringsgraden er samtidig lavere i Odense end i hovedparten af sammenligningskommunerne og på landsplan, jf. figur 41. Der er dermed et potentiale for at øge aktiveringsgraden for de indsatsklare kontanthjælpsmodtagere.

Erfaringer viser, at virksomhedsrettede forløb har de bedste resultater i forhold til at bringe den enkelte tættere på arbejdsmarkedet. I Odense er antallet af virksomhedsrettede forløb faldet i den seneste årsperiode, jf. Figur 42. Samtidig er antallet af indsatsklare kontanthjælpsmodtagere steget en smule i perioden. Det bliver således en udfordring fremadrettet for Odense Kommune at øge omfanget af virksomhedsrettede tilbud til målgruppen.

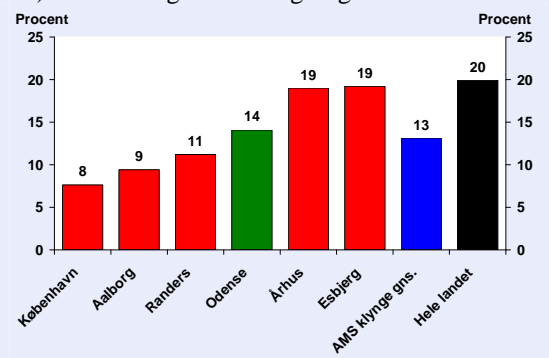
Det ses ligeledes, at Odense Kommune ligger en smule lavere end landsgennemsnittet i forhold til andelen af den virksomhedsrettede aktivering, men noget højere end f.eks. København og Ålborg, jf. Figur 43.

Figur 42: Antallet af indsatsklare kontant- og starthjælpsmodtagere i Odense og antallet af virksomhedsrettede forløb der igangsættes for gruppen kvartal for kvartal

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Antallet af indsatsklare kontanthjælpsmodtagere er opgjort som fuldtidspersoner

Figur 43: Andelen af aktiveringsindsatsen for indsatsklare kontanthjælpsmodtagere der er virksomhedsrettet (løntilskud og virksomhedspraktik) i Odense og sammenligningskommunerne

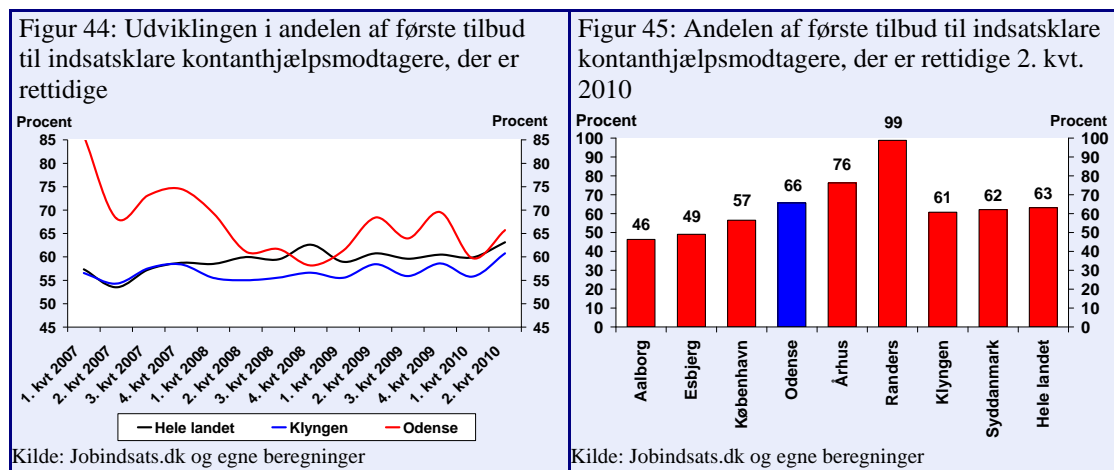

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Opgjort på baggrund af antallet af fuldtidsaktiverede

I indsatsen for kontanthjælpsmodtagerne er det også centralt at jobcentret sikrer, at den enkelte borger mødes tidligt i forløbet med aktive tilbud. Om borgerne bliver mødt tidligt med tilbud kan illustreres ved at se på, hvor mange tilbud, der lever op til kravene om rettidighed.

I Odense er 66 pct. af tilbuddene til indsatsklare kontanthjælpsmodtagere rettidige, jf. figur 44. Andelen er – om end den er faldet – stadig større i Odense end i sammenligningskommunerne og landet som helhed.

Blandt sammenligningskommunerne er det kun i Århus og Randers, at rettidigheden er højere end i Odense, jf. figur 45.

For så vidt angår sagsgennemgangen uddyber denne visse af de ovennævnte data. Sagsgennemgangen viser således, at

- Kontanthjælpsmodtagerne i gennemsnit er i tilbud knap halvdelen af den tid, der går fra de indleder kontanthjælpsforløbet, til de slutter på en permanent forsørgelse
- Efter afslutningen af det første tilbud i forsørgelsesforløbet går der i gennemsnit over et år, før kontanthjælpsmodtageren deltager i et tilbud igen
- Gennemsnitslængden af et tilbud er 44 uger
- Virksomhedsrettede forløb til de kontanthjælpsmodtagere, der ender på en permanent ydelse, anvendes sjældent.

5.4. Indsatsen for sygedagpengemodtagere

Jobcenterets indsats for at begrænse varigheden af sygedagpengeforløb og sikre at sygemeldte opnår en hurtig og gradvis tilbagevenden til beskæftigelse har stor betydning for tilgangsmønstret til de permanente ydelser.

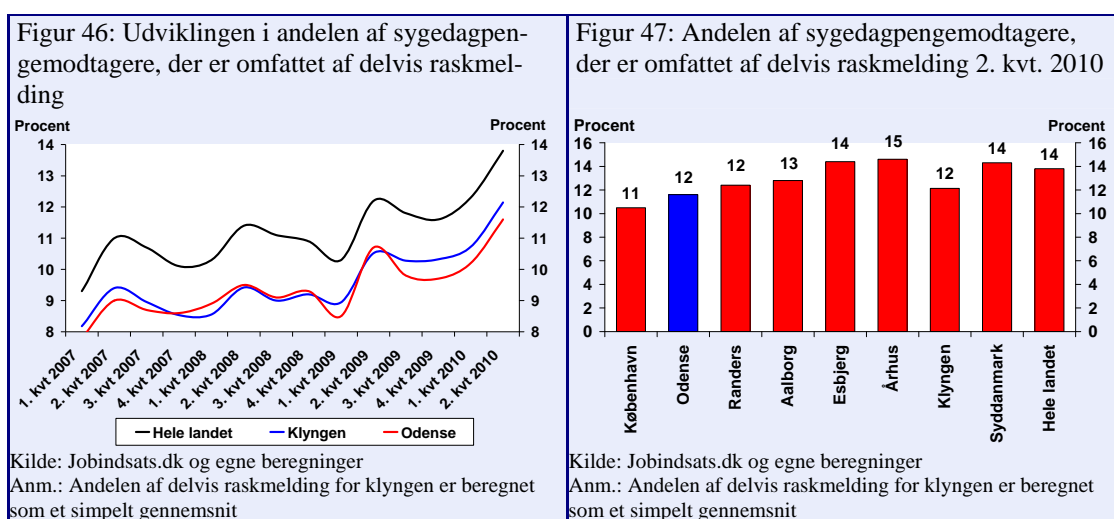
En væsentlig andel af de borgere, som ender i en situation med en fleksjobvisitering eller førtidspension har et (længerevarende) sygedagpengeforløb forud, jf. i øvrigt afsnit 4.6. Samtidig har Odense Kommune aktuelt en udfordring i forhold til at omfanget af længerevarende sygedagpengeforløb har været stigende de seneste år.

I indsatsen for at nedbringe varigheden af sygeforløb og sikre en hurtigere og holdbar tilbagevenden til beskæftigelse er der gode erfaringer med at anvende delvis raskmelding. En delvis raskmelding kan fastholde sygedagpengemodtagerens tilknytning til arbejdsmarkedet, og det øger sandsynligheden for, at den sygemeldte vender tilbage til ordinær beskæftigelse.

I de seneste tre år har andelen af sygedagpengemodtagere, der har været omfattet af delvis raskmelding, været stigende, jf. figur 46. Samtidig har Odense i hele perioden haft en lidt mindre anvendelse af delvis raskmelding end i landet som helhed, mens niveauet har svaret til gennemsnittet i sammenligningskommunerne.

I 2. kvartal 2010 har Odense således en anvendelse af delvis raskmelding, der ligger lidt under gennemsnittet i sammenligningskommunerne, jf. figur 47. Blandt sammenligningskommunerne er det kun København, der har en lavere anvendelse af delvis raskmelding.

De procentvise forskelle kan kommunerne imellem kan synes små, men bør samtidig ses i lyset af, at det samlede antal sygedagpengeforløb i de pågældende kommuner har et omfang på flere tusinde forløb og personer.

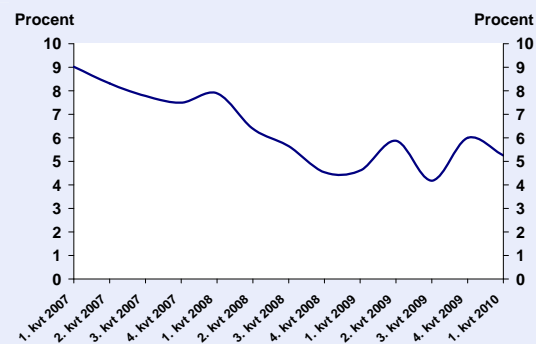

Et andet vigtigt redskab til at imødegå udviklingen af langvarige sygedagpengeforløb er iværksættelse af aktive – gerne virksomhedsrettede - tilbud, som skal medvirke til at forhindre, at den enkelte borgers sygeforløb fører til passivitet og marginalisering.

I de seneste år har aktiveringsgraden for sygedagpengemodtagere i Odense Kommune været faldende, jf. Figur 48. Samtidig har der været en udvikling, hvor der i mindre grad tilbydes virksomhedsrettet aktivering til sygemeldte, jf. Figur 49

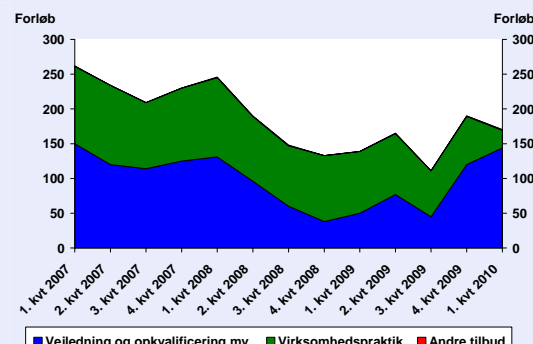
Set i forhold til sammenligningskommunerne og landet som helhed har Odense Kommune både et lavere omfang af aktivering for sygedagpengemodtagere og samtidig også en lavere andel af virksomhedsrettede forløb, jf. Figur 50.

Figur 48: Udviklingen i aktiveringsgraden for sygedagpengemodtagere i Odense

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

Figur 49: Udviklingen i antallet af fuldtidsaktiverede sygedagpengemodtagere i Odense

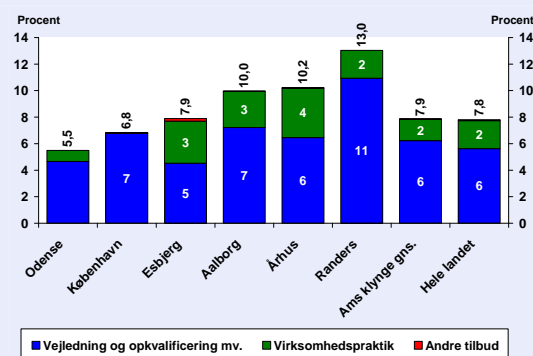
Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

Der vurderes således at være et potentiale i Odense Kommune for at øge den virksomhedsrettede og aktive indsats på sygedagpengeområdet, herunder især at øge omfanget af delvise raskmeldinger, med henblik på at imødegå udviklingen med et stigende antal længerevarende sygedagpengeforløb.

Udfordringen på sygedagpengeområdet indebærer, at jobcentret helt overordnet bør fokusere indsatsen på en lang række af tiltag og værktøjer, som kan anvendes til at forebygge og modvirke udstødelse af syge fra arbejdsmarkedet og dermed undgå stigninger i antallet af permanent offentligt forsørgede.

For så vidt angår sagsgennemgangen uddyber denne ovennævnte data. Sagsgennemgangen viser således, at:

Figur 50: Aktiveringsgraden for sygedagpengemodtagere 1. kvartal 2010 fordelt efter redskabsfordeling

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

- Sygedagpengemodtagerne er i gennemsnit i tilbud i 43 % af den tid, der går, fra de indleder sygedagpengeforløbet, til de slutter på en permanent forsørgelse
- Sygedagpengemodtagerne får typisk tilbud om praktik og/eller arbejdsprøvning, inden de slutter på en permanent ydelse
- Der anvendes kun i mindre omfang delvise raskmeldinger og rundbordssamtaler i de sygedagpengesager, hvor borgeren efterfølgende slutter på en permanent ydelse

5.5. Øvrige data om indsatsen fra sagsgennemgangen

Sagsgennemgangen har som nævnt omfattet en opsamling af en række data om den gennemførte sagsgennemgang i sager, som er endt med tilkendelse af en permanent ydelse. Til uddybning af afsnit 5 om jobcentrets indsats har sagsgennemgangen peget på en række indsats- og sagsgennemgangsmæssige forhold, som kort skal refereres her:

- **Begrænset dialog med andre forvaltninger og afdelinger om parallel indsats**
 - Der er i sager, som i udgangspunktet synes at omfatte både beskæftigelsesmæssige, sociale, sundhedsmæssige og familiemæssige problemstillinger ikke altid samarbejde mellem jobcentret og andre relevante afdelinger i Odense Kommune
- **De handicapkompenserende ydelser er sjældent anvendt i sager, der ender med en permanent forsørgelse**
 - Der findes i lovgivningen en række muligheder for at yde særlig støtte til personer, som skal opnå tilknytning til arbejdsmarkedet, eller som ønsker at fastholde deres tilknytning til arbejdsmarkedet, og som har en permanent lidelse. Disse muligheder anvendes ikke ofte i Odense Kommune i forhold til de borgere, som ender på en permanent ydelse
- **Job- og opfølgingsplaner anvendes konsekvent**
 - Det kan konstateres, at sagsbehandlingen i Odense Kommune konsekvent tager udgangspunkt i en lagt job- og opfølgingsplan
- **Bestillinger anvendes konsekvent**
 - Tilsvarende anvendes bestillinger konsekvent i forhold til tilbudsafgivelse.

6. Potentialer for udvikling af indsatsen i Odense

I dette afsluttende afsnit peger rapporten på en række potentialer og strategiske og operationelle overvejelser om udvikling af den fremtidige indsats for at begrænse antallet af personer, som forsørges permanent via en offentlig ydelse.

Der er udsigt til, at antallet af personer på permanente forsørgelsesydelse i Odense Kommune vil stige – hvis indsatsen ikke udvikles - i de kommende år.

Det betyder at flere borgere vil forlade arbejdsstyrken til permanent forsørgelse og at en større gruppe af borgere vil blive marginaliseret i forhold til arbejdsmarkedet. En fremskrivning på baggrund af udviklingen i den forudgående periode viser derudover, at udgifterne på området vil stige markant i de kommende år selv med en reduktion i antallet af tilkendelser af permanente ydelser.

Der vurderes således, at der er en række potentialer for Odense Kommune i at udvikle og styrke indsatsen for at begrænse tilgang til permanente forsørgelsesydelse. Samlet set kan der peges på følgende centrale potentialer:

Potentialet i at formulere en samlet målsætning og en koordineret indsats

Graden af succes i indsatsen for at nedbringe antallet af borgere på permanente ydelser beror ifølge analysen blandt andet på, at Odense Kommune på en række forskellige områder forener sine kræfter og arbejder mod et fælles mål.

Succes i indsatsen forudsætter, at forskellige forvaltninger og afdelinger tilrettelægger deres indsats, så den i størst mulig omfang er sammenhængende og koordineret – ud fra en fælles politisk målsætning om at begrænse antallet af personer, der overgår til permanent forsørgelsesydelse.

Analysen har vist, at der er et potentiale i, at flere afdelinger og forvaltninger arbejder mod et fælles mål ud fra fælles resultatkrav – f.eks. Jobcentret, det sociale område, misbrugsområdet og socialpsykiatrien.

Potentialet i at investere i udvikling af indsatsen

Analysen viser at udgifterne til permanente forsørgelsesydelse i Odense kan komme til at stige markant i de kommende år. Og at der skal ske en betydelig opbremsning i nytilladelserne af permanente forsørgelsesydelse, hvis udgifterne skal holdes på det nuværende niveau eller skal falde.

Der vurderes derfor, at være et stort potentiale i at investere i at udvikle og styrke indsatsen for at forebygge og begrænse antallet af personer, der overgår til permanente forsørgelsesydelse. I den sammenhæng kan det understreges, at en ændring i udviklingen af antallet af borgere på permanent forsørgelse er en langsigtet investering, som ikke omgående kan forventes at give et afkast.

En investering i at udvikle og styrke indsatsen kan med fordel baseres på en politisk godkendt investeringsplan, hvor der bl.a. er taget stilling til, hvilke mål der skal sættes for investeringen og afkastet af investeringen, hvilke målgrupper der skal sættes

på, hvilke elementer der skal udvikles i indsatsen, hvor hurtigt der skal være et afkast, og hvordan der skal følges op på investeringsplanen mv.

Potentialet i at udvikle det eksterne samarbejde

Analysen viser, at der i en række situationer er problemer med at få den beskæftigelsesrettede indsats i jobcentret til at køre parallelt med en udredning og behandling i sundhedssystemet.

En vigtig årsag til, at borgere ikke kan få en relevant beskæftigelsesmæssig indsats kan være, at denne må afvente en helt fundamental udredning og behandling i sundhedssystemet. Nogle borgere er for syge til umiddelbart at kunne profitere af et beskæftigelsesrettet tilbud.

Det vurderes derfor, at der er et potentiale i at udvikle dialogen og samarbejdet med det regionale sundhedsvæsen omkring specielt borgere med psykiske lidelser.

Der er tilsvarende et potentiale i at fortsætte den etablerede dialog med de lokale praktiserende læger med henblik på at skabe fælles forståelse af den opgave, som Jobcentret har i forhold til at støtte borgerne frem mod job eller uddannelse – og den delopgave, som lægerne har i denne sammenhæng.

Potentialet i at udvikle og øge den virksomhedsrettede indsats

Meget tyder på, at brugen af virksomhedsrettede tilbud til sygedagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere har en positiv indvirkning på, hvor mange der opnår job og selvforsørgelse.

Analysen viser, at der i forhold til de vigtigste fødekilder til permanent forsørgelse - kontanthjælpsområdet og sygedagpengeområdet – er mulighed for at udvide anvendelsen af virksomhedsrettede tilbud. Disse tilbudstyper anvendes sjældent til de borgere, som er i risiko for at komme på permanent forsørgelse.

Der er med andre ord et potentiale i, at Jobcentret udvikler og udvider sine muligheder for at skabe pladser til praktikker og optræning i private og offentlige virksomheder. En udvidelse af de virksomhedsrettede kontakter vil ligeledes kunne føre til en endnu mere effektiv indsats for arbejdsfastholdelse, herunder f.eks. til flere delvise raskmeldinger af syge borgere.

Potentialet i at arbejde med et ressourcefokus i tilgangen til borgerne

Analysen viser, at sagsbehandlingen kan svækkes af, at der er for megen fokus på borgernes barrierer og begrænsninger – og for lidt fokus på borgerens udviklingsmuligheder og potentiale.

Analysen viser samtidig, at mange af de borgere der ender på permanente forsørgelsesydelse har en række ressourcer. Eksempelvis har en meget stor gruppe af de sygedagpengemodtagere, som ender på en permanent ydelse, en forudgående uddannelse og lang erhvervs erfaring.

Der vurderes at være et klart potentiale i at udvikle sagsbehandlingen og indsatsen, så der i højere grad sættes fokus på de muligheder, som en borger har for at skifte

erhverv eller træne sine færdigheder i andre brancher end den hidtidige – eventuelt via en uddannelse. Der er ligeledes muligheder for i endnu højere grad at arbejde med en udvikling af borgerens eget arbejdsmarkedsperspektiv og ansvar.

Analysen viser også, at Odense Kommune kun sjældent anvender revalideringsmulighederne i lovgivningen. Der er potentiale i at se mulighederne i disse revalideringsbestemmelser for de borgere, som på grund af sygdom eller nedslidning er tvunget til at rette deres blik mod andre erhvervsmæssige muligheder og kompetenceområder, end den pågældende ellers har udnyttet i sit hidtidige arbejdsliv.

Potentialet i en tidlig og forebyggende indsats

Analysen viser, at Odense Kommune for visse af målgrupperne, som er i risiko for at ende på permanent forsørgelse, ikke har optimal opmærksomhed på tidligt i sagsforløbet at identificere borgerne i målgruppen og sætte tidligt ind med en forebyggende indsats, som har til formål at vende en truende beskæftigelsesmæssig og social deroute.

En tidlig indsats kan f.eks. have fokus på at sætte effektivt ind på at fastholde en tilknytning til en arbejdsgiver eller på at få igangsat en eventuel misbrugsbehandling som et vilkår for at modtage kontanthjælp.

Der vurderes således at være et potentiale i at udvikle og raffinere screeningsmetoder, der opfanger risikoborgerne og sender dem videre gennem de rigtige indgangsdøre til de aktiviteter og tilbud, som er mest effektive i situationen.

Potentialet i at udvikle nye tilbud og metoder

Den samlede analyse har peget på, at de eksisterende metoder og tilbud ikke i tilstrækkelig omfang matcher alle grupper af borgere der er i risiko for permanent forsørgelsesydelse. Analysen viser også, at en række borgere er uden tilbud i lange perioder, og der er peget på, at der mangler tilbud til visse typer af borgere.

Der vurderes derfor at være et potentiale i at udvikle nye metoder og tilbud, hvor med risikoborgere kan mødes med en effektiv indsats og aktive tilbud, som vender en truende permanent forsørgelsessituation til en situation med ustøttet job eller uddannelse.

Potentialet i at udnytte de handicapkompenserende ydelser

Odense Kommune tilbyder sjældent de borgere, der ender på en permanent ydelse, støtte til hjælpemidler, arbejdsredskaber, personlig assistance og lignende, mens det endnu er en mulighed. D.v.s. før sagsbehandlingen tydeligvis begynder at rette sig mod bevilling af en permanent forsørgelsesydelse.

Der er et stort potentiale i at udvikle indsatsen på dette område, som allerede er i fokus i Jobcentret, men som ikke anvendes i de sværeste sager.

Potentialet i at udarbejde mål og en konkret aktivitetsplan

Det samlede forløb omkring udarbejdelse af nærværende analyse – herunder seminardagen – har vist, at Jobcentret har ambitioner og mange ideer i forhold til at udvikle indsatsen for at undgå permanent forsørgelse. Der er blandt medarbejdere og

ledere et stort fokus på at identificere og arbejde med mulighederne for at udvikle og styrke indsatsen.

Der vurderes derfor at være et stort potentiale i at målrette denne ambition og udarbejde et sæt af operationelle mål for indsatsen og en tids- og aktivitetsplan for Jobcentrets udviklingsinitiativer på området – herunder at arbejde videre fra seminardagen med at opstille forandringsteorier for udvalgte delmålgrupper, der i udgangspunktet er i risiko for at ende på en permanent forsørgelsesydelse

7. Bilag 1: Data og dataindsamling

Data til den samlede analyse og afrapportering er hentet gennem

- En registerbaseret analyse
- En gennemgang af en række sager i de deltagende jobcentre
- En række interviews med ledere og medarbejdere
- En seminardag i hvert jobcenter.

Den registerbaserede analyse er gennemført via anvendelsen af følgende datakilder: Danmarks Statistik, jobindsats.dk samt tal fra Ankestyrelsen og DREAM. Der er i et vist omfang anvendt egne beregninger på baggrund af de nævnte datakilder.

Der er endvidere gennemført en gennemgang af en række sager fra de fire deltagende kommuner, der er endt med permanente ydelser. Gennemgangen har omfattet mellem 50-100 sager pr. jobcenter. Sagsgennemgangen er gennemført af jobcentret via et netbaseret spørgeskema, som var udarbejdet af mploy i samarbejde med Beskæftigelsesregion Syddanmark og projektkommunerne.

Der er derudover gennemført en kort interviewserie med ledere og medarbejdere i hvert af de deltagende jobcentre. Der er gennemført gruppeinterview og enkeltperson-interview. Enkelte interviews er gennemført som telefoninterview. Alle interviews er gennemført efter en udarbejdet interviewguide og alle informanter er på forhånd blevet skriftligt instrueret om interviewenes temaer og fokus.

Endelig er der gennemført en seminardag i hvert jobcenter. Formålet med seminardagen var at introducere den resultatbaserede styringsmetode og anvendelsen af forandringsteorier i tilrettelæggelsen af indsatsen. Hvert jobcenter arbejdede på seminardagen med to eller tre undermålgrupper, som de havde valgt ud på forhånd.

8. Bilag 2: Beregningseksempler på fremtidig udvikling

Bilag 2 illustrerer udfordringen i forhold til de permanent forsørgede med en række beregningseksempler og scenarier for udviklingen. Bilaget gennemgår de forskellige scenarier med udgangspunkt dels i en fremskrivning af data og dels i forskellige grader af succes med at ændre på indsatsen.

Udviklingen i antallet af permanent forsørgede udgøres både af nytilgang og afgang. I analysen ovenfor er afgang fra permanent forsørgelse kun blevet belyst i mindre omfang, da jobcentret kun kan påvirke afgang i mindre grad.

En permanent forsørget kan afgang fra denne forsørgelse enten ved aldersbetinget afgang, dødsfald eller afgang til andre ydelser eller selvforsørgelse. I realiteten afgang stort set ingen fra permanent forsørgelse til andre ydelser eller selvforsørgelse.

Af tabel 6 nedenfor fremgår afgang fra permanent forsørgelse i Odense. Tallene for 2010 er faktiske afgange, mens tallene for 2011 og 2012 er forventede afgange. Således afgik 710 personer fra førtidspension i 2009, mens 494 personer afgik fra fleksjob og ledighedsydelse.

Tabel 6: Afgang fra permanent forsørgelse i Odense i 2010-2012

Type af afgang	Førtidspension			Fleksjob og ledighedsydelse		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Afgang ved dødsfald	185	185	188	12	12	13
Aldersbetinget afgang	507	517	474	27	27	33
Afgang til andre ydelser	18	18	18	455	455	533
Afgang i alt	710	720	681	494	494	578

Kilde: Udtræk fra beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger

Anm.: Afgangen i 2010 og 2011 er forventede afgange. Den aldersbetingede afgang er beregnet på baggrund af alderssammensætningen af de permanent forsørgede, mens afgang ved dødsfald og afgang til andre ydelser forventes at afspejle niveauet for 2009, hvor der tages højde for det stigende antal permanent forsørgede i 2010 og 2011. Det antages, at nettotilflytningen er 0.

Det fremgår, at afgang fra førtidspension sker primært i form af aldersbetinget afgang, når førtidspensionisterne overgår til folkepension. Afgangen fra fleksjob og ledighedsydelse til andre ydelser er blandt andet afgang til førtidspension, mens en lille andel går i beskæftigelse.

På grund af alderssammensætningen af førtidspensionisterne forventes det, at afgang fra førtidspension vokser i 2011 og 2012, og den øgede afgang gør det alt andet lige lettere at nedbringe antallet af permanent forsørgede.

I boksen nedenfor er vist en række beregningseksempler i forhold til udviklingen i nytilgangen til permanent forsørgelse.

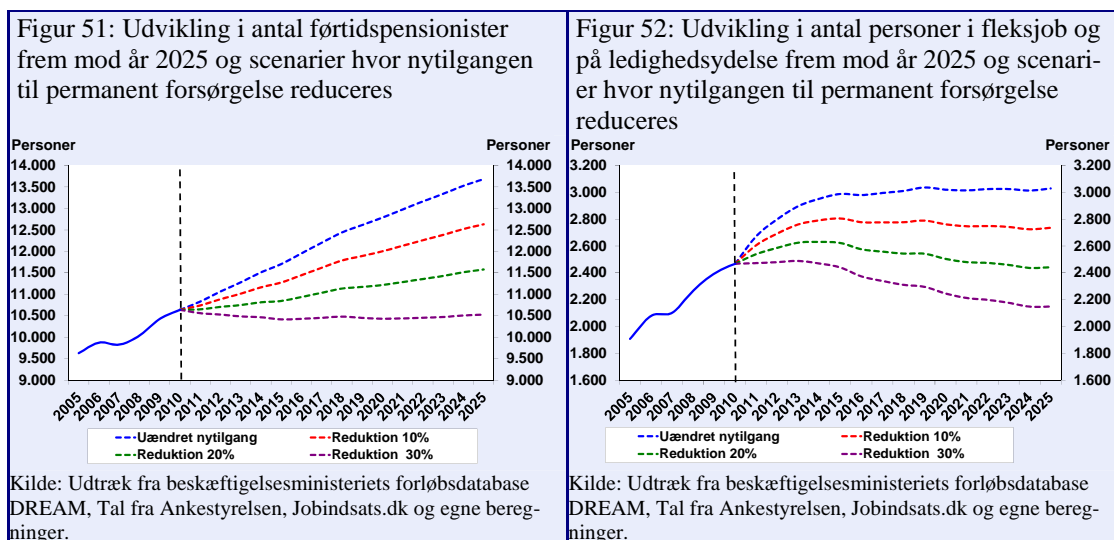
Beregningseksempler:
<ul style="list-style-type: none"> Hvis nytilgangen fortsætter på nuværende niveau betyder det, at antallet af permanent forsørgede vil vokse med godt 400 personer i 2011 og godt 360 personer i 2012. Det betyder en stigningstakt på 2,9 pct. i det samlede antal personer på permanent forsørgelse. Hvis det lykkes jobcentret at reducere nytilgangen med 10 pct. betyder det, at antallet af permanent forsørgede vil vokse med godt 240 personer i 2011 og godt 230 personer i 2012. Det svarer til en stigningstakt på 1,8 pct. Hvis jobcentret i 2011 skal fastholde antallet af permanent forsørgede på nuværende absolutte niveau, skal nytilgangen til permanent forsørgelse reduceres med ca. 27 procent. Hvis jobcentret i 2011 skal reducere antallet af permanent forsørgede i absolutte tal, skal nytilgangen til permanent forsørgelse reduceres mere end 27 procent.

Beregningseksemplerne ovenfor viser, at det kræver en omfattende beskæftigelsespolitisk indsats at reducere antallet af permanent forsørgede på kort sigt. Samtidig fremgår det af tabel 6 ovenfor, at afgang fra permanent forsørgelse vil vokse de kommende år. Den stigende afgang fra permanent forsørgelse hænger især sammen med den aldersbetingede afgang. Eftersom en stor andel af de permanent forsørgede er ældre over 50 år, vil mange i de kommende år afgå fra permanent forsørgelse og overgå til folkepension.

Scenarierne for den fremtidige udvikling dækker imidlertid over et forskelligt billede alt efter, hvilken ydelse, der ses på. Det bemærkes dog, at ovenstående frem-

skrivning bygger på at bevægelserne mellem de tre ydelser vil være de samme fremover som i 2010. Derfor kan ydelserne i princippet ikke analyseres adskilt, da udviklingen i den ene ydelse påvirker udviklingen i den anden.

I Odense Kommune er udviklingen i tilgangen til førtidspension og i nytilgangen til ledighedsydelse og fleksjob steget siden 2005. Således fremgår det af figur 51 nedenfor, at prognosen for førtidspension viser, at kun godt en reduktion på 30 pct. i nytilgangen til førtidspension, vil være tilstrækkelig til at nedbringe det samlede antal førtidspensionister.

Hvis nytilgangen reduceres med 30 pct. vil antallet af førtidspensionister forblive nogenlunde konstant frem til 2025. Nedbringelse af antallet af førtidspensionister udgør således en meget stor udfordring for indsatsen.

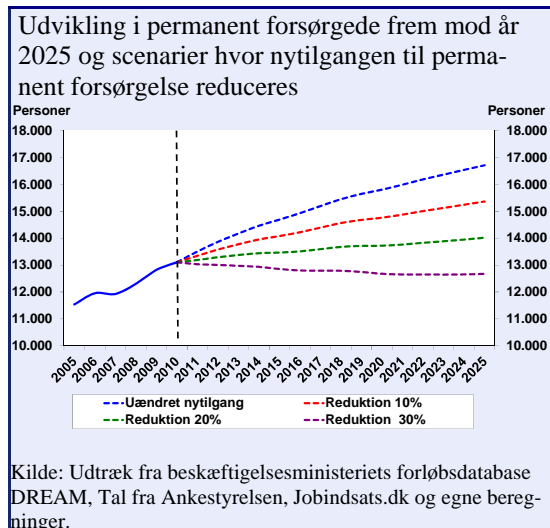
Udfordringen med fleksjob og ledighedsydelse er dog mindre. Det fremgår af figur 52, at selv hvis det ikke lykkes at mindske nytilgangen til fleksjob og ledighedsydelse overhovedet, vil det samlede antal alligevel stabilisere sig fremadrettet. Denne udvikling skyldes en stigende aldersbetinget afgang.

9. Bilag 3: Fremskrivning mod år 2025

Bilag 3 oplister de antagelser, som fremskrivningen i antallet af permanent forsørgede frem mod år 2025, bygger på.

Der er tale om følgende antagelser:

- at nytilgangen til permanent forsørgelse i årene frem til 2025 vil være den samme som gennemsnittet af nytilgangen i 2009 og 2010
- at bevægelserne mellem de tre ydelser vil fremover være identiske med bevægelserne i 2010
- at aldersfordelingen i nytilgangen til permanent forsørgelse vil være den samme fremover som i 2010
- at den årlige afgang ved dødsfald eller afgang til andre ydelser svarer til niveauet i 2010, hvor der årligt korrigeres for udviklingen i det samlede antal permanent forsørgede
- at de permanent forsørgede afgår til folkepension, når de fylder 65 år

BESKÆFTIGELSESREGION SYDDANMARK

Dannebrogsgade 3, 2. sal

5000 Odense C

Tlf. 72223800

E-mail: 0Hbrsyd@ams.dk

www.brsyddanmark.dk

